Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 380 — ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 10 ԱՊՐԻԼ 1885 — (Ն. Տ.) 22 ԱՊՐԻԼ 1885 — 7 ՊԷՃԷՊ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ԳԱՅԱՆՔ

Յանձնուցման տարը մէկ անգամի համար 5 ղուռուշ։ Երկու անգամի համար 2 ղուռուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կը լայ։
Օրագրոյս վարչութիւնը ամսոյ կամ օրուան մէջ գրուածին պէտք է դիմել։
«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ, Տ. սագրի»
ԹՈՒՂԱԹԵՐԱՏՈՒՆ. Ղալաթիա, Նորատունկեան խան։
Իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէին։

درعلیه‌ده خانده نورادونکیان

غزته‌سی اداره‌سنه

Les annonces sont reçues
à l'EASTERN AGENCY,
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ	Համար	Տարեկան	գահեկան	արժէք.....200
»	»	Վեցամսեայ	»	» 100
»	»	Լրամսեայ	»	» 50
Գաւառաց	Համար	և տեղական թղթատարով տարեկան	»	» 240
Գաւառաց	Համար	և տեղական թղթատարով վեցամսեայ	»	» 120
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	56
»	»	Վեցամսեայ	»	28

Գուրս զրկուած լրագրաց մասնաւոր գներ ցծրկնութեան վրայ է։
Խմբագրութեան զրկուած ձեռագիրներ կամ գրութիւնները չ'տրուիր։

Տանուտէրն Կ. ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ
ԻՍԿԷՐՆԷՃԷՆՍԻ
գործակալութեան ձեռամբ, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 9 ԱՊՐԻԼ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ՆԵՐՔԻՆ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլոյ–ռուս պատերազմի մը հաւանականութիւնն հասարակաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ Ռուսիոյ ներքին զօրութեան վրայ, որով կը չափուի ամեն տէրութեան կարողութիւնն՝ արտաքին երկարատեւ պատերազմի մը դիմանալու մասին։

1880ին, Ռուսիա ունէր Եւրոպիոյ մէջ, ի միասին առեալ Քիշնիա և Զիգինանիա, 83,660,000 բնակիչ։ Ասիոյ մէջ ալ ունէր, (Կաւկասիա, Սիբերիա և Կեդրոնական Ասիա,) 14,700,000 բնակիչ, 6 միլիոն 297,000 քառակուսի մղոն տարածութեան վրայ։

Երկրագործութեան մասին, պատրաստուած վիճակագրութիւնը վերջին 10–12 տարւոյ կը վերաբերին, և միայն Եւրոպական Ռուսիոյ երկրագործութեան վիճակը կը յայտնեն։ Այդ վիճակագրերէ կը տեսնուի թէ ազգային հարստութեան այս ճիւղին մէջ ծանր անկումմը կայ։ Ցորենի միջակութեան յատկացեալ տարածութիւնն էր 155 միլիոն արտաւար 1872ին, որ 167 միլիոնի բարձրացած էր 1879ին. բայց 1881ին ինկաւ 136 միլիոնի։ Ցորենի արտադրութիւնն ալ, որ 1875ին 1,281 միլիոն անգլիական գրիւ էր, (մէկ գրիւն=36 նոր օքա) և 1879ին 1,498 միլիոն գրիւի բարձրացած էր, 1883ին գրեթէ կէս առ կէս նուազեցաւ. զի 701 միլիոն գրիւէ աւելի չեղաւ։ Վիճակագրութեան նիւթ եղած ուրիշ միակ հունձքն է բազադէս, որ 1883ին նախորդ տարիներէն նուազ արտադրած է։ 1883ին երկրէն դուրս տարուած է 229 միլիոն գրիւ ցորեն, այսինքն նոյն քանակութեամբ օրչափ 1875ին, երբ ցորենի արտադրութիւնը կրկին էր 1883ին։ Իրողութիւն մը, յոր. մէ կը հետեւի թէ երկրագործ դասուց մէջ ապրատութիւնն 1883ին շատ աւելի էր քան 1879ին։

Ռուս պետութեան եկամուտը 1882ին էին 111 միլիոն անգլիական ոսկի, կամ մէկ ոսկի և 13 շիլին մարդ գլուխ։ Այս եկամտից 100ին 32ը կը կազմեն ըմպելեաց և ուտելեաց տուրքերն, և միայն օգելից ըմպելեաց վրայ տուրքերն են պետական եկամտից 100ին 36ը։ Այսչափ տուրք անչուշտ շատ ծանր է այնչափ ցանուտ բնակիչ ունեցող երկրի մը համար, մինչ Անգլիոյ խիտ աղգաբնակութիւնը մարդ գլուխ 2½ ոսկւոյ տուրքը շատ աւելի դիւրաւ կը վճարէ։ Կաւկասիոյ եկամուտը տունձին ճիւղ մը կը կազմեն Տէրութեան Եկամտագոյցին մէջ։ Մարդ գլուխ 1⅓ ռուպլի են։ Կաւկասիոյ հասոյթը Կաւկասիոյ լոկ քաղաքային վարչութեան ծախքն իսկ դոցել չեն բաւեր. որովհետեւ աւելի քան 100ին 10 կը պակսին։ և հետեւապէս ոչինչ կը թողուն Կաւկասիոյ զինուորական վարչութեան ծախուց համար, և ոչինչ կ'աւելցնեն Տէրութեան մնացեալ կամ եվրոպական ոյժերուն վրայ։ Այս իրողութենէ կը հետեւի թէ Ասիական ծաւալմունք անպատճառ չեն աւելցներ Ռուսիոյ նիւթական ոյժն։ Եթէ այդպէս է Կաւկասիոյ համար, որ այնչափ տարիներէ հետէ կազմակերպեալ ռուս վարչութեան մը խնամքը կը վայելէ, ի՞նչ պէտք է լինի Կեդրոնական Ասիոյ անկազմ և անկերպարան երկրաց համար։

Տէրութեան ծախքն ալ, Եվրոպացոյցին վրայ, 111 միլիոն ոսկի է, որոյ 100ին 35ը կը վճարուի Տէրութեան ընդհանուր պարտուց տոկոսին։ Վեց տարւոյ մէջ կրկնապատկած է գումարն այն տոկոսաց զոր Ռուսիա կը վճարէ իւր պարտուց։ Երկաթուղի չինելու համար կնքեալ փոխառութիւններն ի բաց թողլով, 1870էն ց1880 Ռուսիոյ կնքած նոր պարտուց գումարը գրեթէ հաւասար է այն տոկոսեայ գումարին, զոր 1875էն ց1882 վճարած է իւր պարտուց.—իրողութիւն մը, որ ցոյց կուտայ թէ Ռուսիա տասն տարւոյ մէջ փոխ առած է այնչափ գումար որչափ եօթն տարւոյ մէջ տոկոս վճարած է։ կամ, որ նոյն է, տասն տարւոյ մէջ փոխ առած գումարը գործածած է եօթն տարի տոկոս վճարելու իւր պարտատերաց։ կամ, վերջապէս, երկրին հասութիւնը չկրնալով վճարել, դարձեալ օտարէն փոխ առած գումարներով վճարած է այն տոկոսները զոր կը պարտէր օտարաց։ Պաշտօնական վիճակագրութեամբը հաստատեալ այս իրողութիւն առանձնակարգ կարեւորութիւն մ'ունի, երբ խնդիր է գիտնալ թէ Ռուսիա ի՞նչպէս պիտի հայթայթէ պատերազմի ծախքերն։

1882ի վերջը Ռուսիոյ մէջ բանողերկաթուղեաց երկայնութիւնն էր 14 հազար 226 մղոն։ Նոյն տարին մղոն գնուելու երկաթուղեաց հասոյթն էր 2,333 ոսկի, այսինքն մղոն գլուխ 147 ոսկի նուազ քան 1878ին։ Համայն երկաթուղեաց բացն էր, 1882ին, 15 միլիոն անգլ. ոսկւոյ չափ գումար մը։

Ռուսիա մտցուած վճառաց արժէքն, որ 1872ին 65 միլիոն ոսկի էր, 1882ին բարձրացած էր 82 միլիոն ոսկւոյ, այն է՝ 10 տարւոյ մէջ 100ին 25 աւելցած էր։ Այս վճառաց 100ին 70ը ծովու ճամբով բերուած էր Ռուսիա։ Դուրս տարուած վճառաց արժէքն, որ 1872ին 49 միլիոն ոսկի էր, 1882ին բարձրացած էր 93 միլիոն ոսկւոյ, այն է՝ 100ին 90 աւելցած էր 10 տարւոյ մէջ։ Այս արտաքին վճառաց 100ին 74ը ծովու ճամբով փոխադրուած էր։ Վճառաց բերող և տանող շոգենաւոց պարունակութիւնն ևս ի հաշիւ գնելով, կը հետեւի թէ Ռուսիա, ներածեալ վճառաց ամեն 10 տակառաչափին կամ ֆունտերուին համար կը վճարէր 192 անգլ. ոսկի։ և արտածեալ ամեն 10 տակառաչափ վճառաց համար կը ստանար 173 անգլ. ոսկի։

Այսպէս, հաշուի դնելով ազգաբնակութիւնը, տրոց բաշխումը, պետական հասութից քանակութիւնն ու աղբիւրն, երկրագործութեան վիճակն, երկաթուղեաց շահագործման վիճակն, և արտաքին վճառակառնութիւնն, յայտնի կ'երեւի թէ ռուս կայսրութիւնն, իւր անմիջական դրացեաց ո՛րչափ եւս հզօր երեւի, դիւրաւ չի կրնար կրկարատեւ և մեծ պատերազմ մը մղել Անգլիոյ պէս տէրութեան մը դէմ, որոյ ներքին ոյժերը շատ աւելի զարգացեալ են, և հետեւապէս դիւրին միջոց կ'ընծայեն նմա՝ երկարատեւ և մեծ պատերազմի մը դիմանալու։ Փոխառութիւնք հեշտին եղանակ մ'են պատերազմի ծախքն հոգալու. բայց փոխառութիւնք համեմատական են տէրութեանց ներքին ոյժին։ Արդ, Ռուսիոյ ընդհանուր պարտքին և երկաթուղեաց (զոյց պարտքն է այսօր 91,500,000 ոսկի) հասոյթին վրայ նըշանակեալ իրողութիւններն ա՛նչափ ծանրակշիռ են, որ յուսալի չէ թէ Ռուսիա, եթէ Անգլիոյ հետ պատերազմի բռնուի, կարենայ մեծ փոխառութիւն մը կնքել յԵւրոպա։ Կայսրութեան բնակիչք այնչափ սակաւ են բաղդատմամբ երկրին տարածութեան, որ մէն մի քառակուսի մղոնի 12 մարդ միայն կայ։ Այսչափ ցանցառ բնակիչ ունեցող երկրի մը համար ընդարձակածաւալ զինուորագրութիւն մը ազգային բարեկեցութեան ազդիւրն իսկ ցամքեցնող չարիք մ'է։ Երկրագործական վիճակագրութիւնք կը ցուցնեն թէ յիրաւի այնպէս է.—Երկրին հարստութեան այս մեծ միջոցը կը տկարանայ յայտնապէս։ Եթէ Ռուսիա յաջող գրաւել և իւրացնել հարուստ և բազմամարդ Հնդկաստանը, մէկ հարուածով կը բռնայ հանել բոլոր ծախքերն որ բրած է ցարդ Կաւկասիոյ և Կեդրոնական Ասիոյ գրաւման համար։ Այդպիսի մեծ պատերազմի մը ծախքն հոգալու համար, միջոց մը միայն կայ Ռուսիոյ։—Դադրեցնել տոկոսեաց և գլխամասի վճարումն։ Ուստի, Լոնտոնի մեծ թերթեր ընդհանրապէս կը յայտնեն սա կարծիքը թէ Ռուսիա ուշ կամ կանուխ անտկութիւն պիտի հրատարակէ. քանի որ զինուորական ձեռնարկներէ ետ չի կենար։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ ՑԵՒՐՈՊԱ

Թիւրք, ապրիլ 10 թուոյն մէջ, տեսութիւն մը կ'ընէ Եվրոպական տագնապին վրայ, որ ծագեցաւ Եւրոպական Սակրանաց (Պորսաներուն) մէջ, իբրեւ հետեւանք անգլոյ–ռուս խնդրոյն։ Կն նշանակէ Եւրոպական արժէքներոց անկումն, ամերիկեան թղթոց բարձրացումն և շահագրգռութեան ընթացքն, որ պահ մը չափազանց բարձրացնելով ռուսական թուղթերն, յանկարծ իջուցած է. և կ'ցուցնէ հետեւեալ ազդեցութիւնն հասուածով, թէ մասին Ռուսիոյ Եվրոպական վարկին և ընդհանրապէս ռուսական թղթոց արժէքին։

«Հեղինական բան մը կայ այս ելմտական տագնապի մէջ, որ մինչ Ռուսիա, բոլոր այս շլոթութեան հեղինակն, ուղղակի վնաս չպիտի կրէ Եւրոպական Սակարանաց յաւդումէն, Պերլինի առասաբեր դրամատեարք, որք միշտ կը պանծացնէին Ռուսիոյ վարկն, որք մտերս նոր փոխառութիւն մը կնքեցին ի հաշիւ Ռուսիոյ, և որք կ'ըսուի թէ եռանդեամբ կ'աշխատէին ռուսական նոր փոխառութիւն մը պատրաստելու, ահա այդ դրամատեարք պիտի կրեն բոլոր այն վնասներ զորս Ռուսիոյ քաղաքական ընթացքը կը պատճառէ այս պահուս։

«Բերլոսպուրկ ա՛և է տեսակ արժեթղթոց համար մեծ հրապարակ մը կամ Մ'կարան մը չէ։ Ռուս ժողովուրդը շատ չունի ուրիշ աերութեանց արժեթղթերէն, և իւր կառավարութեան թուղթերէն թերեւս բնաւ չունի ոչ եւրոպական հրապարակաց վրայ թղթոց անկումէն ռուս ժողովուրդ չի վնասիր։ Արդի ելմտագիտութիւնը Ռուսիոյ համար կը հայթայթէ դամ, զոր Զարին կառավարութիւնը կը վանէ վրդովելով աշխարհի խաղաղութիւնը։ կը հայթայթէ նորանոր գումարներ, զորս Ռուսիա կը վատնէ՝ մասամբ վճարելով նախկին փոխառութեան տոկոսներն և մասամբ մասամբ կը կրէ այն վնաս, զոր կը պատճառուն իւր յառաջ բերած չիմութիւնը։ Այսպէս շատ միամիտ են Եւրոպոյի փոխառուք, որք փոխ կուտան իրենց գրամագլուխն այն հեշտ պայմանաւ թէ անոր մի մասն ետ պիտի առնուն իրենց տոկոս։ Այս գործողութիւն անչուշտ շահաբեր է հնարամիտ ելմտագէտներուն, որք փոխառութիւններ ի հրապարակ հանելու փափուկ գործը կը կատարեն, և կերպիւ իւրեք անչահ չէ նաև անհատից ոմանց, որք իրենց ձեռք գտնուած ռուսական թուղթերը մերթ ընդ մերթ կը վաճառեն ուրիշներու։ Բայց իրենց ամբողջութեամբ և եւրոպական ճարտարութեան համար ընդհանրապէս, ռուսական փոխառութիւնք զուտ կորուստ մ'են միայն։

«Ռուսական ելմտացոյցք անփակելի տաց մը կը ցուցնեն միշտ քան նոյն իսկ պետական հաշուոյ, և յայտնի է թէ իրական բացը խստավանուած բացէն շատ աւելի է։ Եթէ մարդ մը մեծ ա.քանակ գումարներ փոխ առնու և ամեն տարի եկամուտէն աւելի ծախք ընէ, թեւարանութեան չարս գործողութեանց չափ բացայայտ է թէ իւր փոխառութեանց համար վճարած տոկոսն իւր պարտատերաց դրամագլուխն կ'առնու։ Խնդիրը չի փոխուիր եթէ մեր խօսք փոխանակ մարդու մը կառավարութեան մը վրայ լինի։ Ցիրաւի լաւ է դրամ փոխ տալ բաց ունեցող երկրի մ'իսկ, եթէ բանաւոր պատճառ կենայ յուսալու թէ քիչ մ'աւելի դրամագլխով կարող է դոցել իւր բաց և հասութից առաւելութիւն ունենալ անոր տեղ։ Բայց այսպիսի յոյս չենք կրնար ունենալ երբ խնդիրը Ռուսիոյ վրայ է։

«Ռուսիա երկար ժամանակէ հետէ փոխառութիւն կ'ընէ, և այսօր երկու ծայրերը մէկ բերելէ նոյնչափ հեռի է որչափ յառաջագոյն։ Փոխ առած դրամը չի գործածեր այնպէս որ հնար լինի յուսալ թէ օր մը պիտի բարգաւաճին իւր եկամուտք։ Իւր փոխառութիւնք արտադրիչ ձեռնարկներու չեն սահմանուիր, և երբ երկաթուղւոյ մը չինութեան յատկանան կամ նմանօրինակ հանրային շինուածի մը, կաշառակերութիւնք և գողութիւնք՝ թէ՛ քաղաքային և թէ՛ զինուորական մարմնոց մէջ՝ գործն այն ասպիճան սուղ կը հանեն, որ տնտեսական յաջողութիւն մը չի կրնար բնաւ լինել։ Շատ հազէա մը բնականաբէս նոնայ անկ, ռուսական թուղթոց յոյժ բարձր գնովք, երբ կը մտածէ թէ 100ին գանէ կէս շահով պիտի կրնայ վաճառել այլոց։ բայց արտասովոր բան մ'է որ ո՛և է դրամատէր անձ, որ ապահով տեղ մը դնել կ'ուզէ իւր դրամ, համարձակի վերջերս տեսնուած բարձր և անտեղի գնորը վճարել այնպիսի Տէրութեան մը (Ռուսիոյ) թղթոց, որ տոկոս կրնայ վճարել նոր փոխառութիւններ կընքելով միայն։ (Պէտք է յիշել թէ, գնոց վերջին անկումներէն առաջ, 1873ի ռուսական արժեթուղթը մինչև 96ի կրնար վաճառուիլ, որ շատ բարձր գին մ'էր։)

«Երբեմն շաղոքորթարար կ'ըսուի թէ Ռուսիա միշտ ճանչած է իւր պարտքեր և ժամանակին հատուցած։ Հարկաւ պիտի ճանչէ և հատուցանէ, քանի որ տեսնէ թէ այդ դրութեամբ կարող կը լինի աւելի շատ և աւելի շուտ դրամ՝ ստանալ իրրեւ փոխառութիւն, քան վճարել իրրեւ տոկոս։ Ոսկեղէն ձու ածող սագին քիչ մը ուտելիք ըղլանալ յիմարութիւն է։ Ռուս կառավարութիւնն այս օրերս որոշեց տուրք մը առնուլ մէն մի կարօնէ զոր կը վճարէ ի հաշիւ կարգ մը փոխառութեանց, որք այդպիսի տուրքի մը դէմ յատկապէս երաշխաւորեալ չեն։ Ասով Ռուսիա որոշեց քիչ մը բան զեղջել իւր թանկագին և բարեբարոյ սագին ամենաբեայ ուտելիքէն, անօրինութիւն մը որ ելմտական ծայրագոյն անձկութեան մէջ միայն կրնայ տեղի ունենալ։ Այդ գէպք կը ցուցնէ թէ Ռուսիա մեծ պէտք ունի նոր փոխառութեան մը, և կը հաստատէ թէ Ռուսիոյ ելմտական վիճակը գամ քան զդամ կ'անձկանայ։ Ռուս կառավարութիւնը կ'ապրի մեծ մասամբ իւր դրամագլխէն ուտելով։ Իւր պահանջմանց ներքեւ կը տկարանայ այն ռուս ժողովրդեան տուրք վճարելու կարողութիւնն, ուստից կը քաղէ իւր բոլոր եկամուտ։ Նոր երկիրներն ալ, զորս չարունակ կը գրաւէ, Տէրութեան Գանձուն հասոյթ չբերելէ զատ, նոր բեռներ կը լինին։ Իրաց այնպիսի վիճակ մ'է այս որ օր մը պարտի վերջանալ մնանկութեամբ մը. ուստի, ուրիշ ազգեր ի՛նչ որ ալ ընեն, Անգլիոյ դրամատէր հասարակութիւնը լաւ կ'ընէ ոսկի մ'իսկ այսուհետեւ չվստահելով ռուսական փոխառութեան մը։»

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴՐԱՄՔ. Ռոսսէլ Քոքլէր կը ծանուցանէ թէ մեծ քանակութեամբ ոսկի և արծաթ դրամներ պիտի կոխուին։ Երմտական Նախարարութիւնն որոշած է ոսկի հանքերու բանեցնողներէն 3,000 պուտ (մէկ պուտ 13½ օքա) ոսկի առնուլ 30 միլիոն բուպլի գումարով։ Փողոցանցին յանձնարարուած է 30 միլիոն բուպլի ոսկի Փոլ Խրերիալ դրամ կոխել և մէկ միլիոնի արծաթ բուպլ։

ԲՈՄԱՐՈՅՑ. Այս զորաւորի վրայ մեր կենսագրական տեղեկութիւններն ամբողջացնելու համար պէտք է բանք թէ, Քոմարովի զորավարին, ամուսինն է, Գ.ուսանէն օրիորդ մը։ Շատինովը ունի դեղեցիկ ապրան մը ի Տիվլիս։ Զօրավարն ինք եւս Տիվլիս հաստատեալ հարուստ ընտանիքի մը կը վերաբերի։

ՊԻԶՄԱՐԲ. Իշխան Նախարարապետն իւր ծննդեան 70էդ տարեդարձին առթիւ հանգանակեալ 150,000 ոսկւոյն այն մասն որ Եէօնհաղէնի դղեակին գնման չէր գործածուած՝ յատկացուց Պերլինի Համալսարանին, ի նպաստ ազնոց որք ուսուցչութեան ասպարէզին կը պատրաստուին։

ԱՓՐԻԿԷ. Անգլիացիք Ափրիկէի մէկ անկիւնն հակառակորդ մ'ունին որ ապստամբապետ անուամբ ճանչուած է։ Այս ապստամբապետ ունի օգնական մը։ Այս օգնական, որ անցեալ տարի և այս տարի բաւական կռուեցաւ Անգլիացւոց դէմ, վերջերս անպայտ եղած է մաս մը հետեւորդներով։ Երկու հնարագէտ Անգլիացիներ, Կրահամ և Զերմայա անուն, կերպով մը չկրցին դրաւել յիշեալ օգնականն, հաշտութիւն առաջարկելու համար։ Ուստի որոշեցին օրոպոբէկով Բէլոռոբ մը զրկել, ի խոյզ և ի խնդիր անդամանելի թշնամւոյն։ Օդային թղթատարն իւր հետ կը տանի յիշեալ անձին յանձնելի նամակներ վերոյիշեալ երկու Անգլիացիներէն։ Երկրային ամեն միջոցներու սպառումէն յետոյ, այս երկնային միջոցով կը յուսացուի խաղաղութիւն հաստատել Ափրիկէի այդ կողմը։

ԱՄԵՐԻԿԱ. Ֆիլատէլֆիայէ ապրիլ 14 թուով կը հեռագրուի տա Թայմ։ Ամերիկացիք ընդհանրապէս կ'ակնկալեն եւրոպական պատերազմը, և իրենց առեւտրական գործեր քան այնմ կը տնօրինեն։ Մեծ վաճառականք և սեղանաւորք իրենց Լոնտոնի գործակալներէ լաւ կը սպասեն թէ պատերազմն հաւանական է։ Եթէ պատերազմ հրատարակուի, Նախագահ Ռիվկիանոսէն, հարցուց հաղորդակցութիւնը։

— 50 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ

ԿՐԱՆԹ ՆԱԻԱՊԵՏԻՆ ՈՐԴԻՔՆ

ԳԼՈՒԽ ԻԳ.

ՈՒՐ ԹՌԳՆՈՅ ԿԵԱՆՔ ԿԸ ՎԱՐԵՆ

Ո՛չ մի ծառ դուրս չէր ելներ այդ դաշտին մէջէն։ Ամբոլ միակ ծառն էր յորդեալ ջուրերուն մէջ, և կը սարսէր անոնց քախուէն։ Հեռին, բուռն հոսանքէն յափշտակուած, հարաւէն հիւսիս կը չուէին արմատախիլ ծառաբուներ, գալարեալ ոստեր, քանդեալ հիւղակաց խոտ ծածկոյթներ, ագարակաց սալատուներէ ըրդած գերաններ, ջրահեղձ կենդանեաց դիակներ, արիւնաշաղախ մարթեր և դողդոջուն ծառի մը վրայ ամերիկեան յոսպաներու ամբողջ ընտանիք մը, որք իրենց ճիրաններով այն դիւրաբեկ լաստին խրած՝ կը մռնչէին։ Աւելի հեռին, սեւ կէտ մը, հոսիւ տեսանելի, Ռիլքրնի ուշադրութիւնը հրաւիրեց։ Այն էր Թալքաւ և իւր հաւատարիմ Թուքա, որք անհրաժեշտ կը լինէին ի հեռաստան։

—Թալքա՛վ, բարեկա՛մ Թալքաւ, գոչեց Ռոպէրթ ձեռքը դէպ ի քաջասիրտ Բաթանկոն երկնցնելով։

—Պիտի ազատի, պարո՛ն Ռոպէրթ, պատասխանեց Ռիլքրն։ բայց Լորտին քով երթանք։

Ռոպէրթ Կրանթ և նաւաստին վար իջան ոստերուն երեք դատիկներէն և եկան ծառաբուներն կատարն, ուր Կէնարվան, Բանկէլ, հաղարապետն, Աւոթին և Միւլ բաժնուած էին հեծելաբարկամ խղճեալ, ըստ իրենց բնական կարողութեան։ Ռիլքրն իւր որած այցին հաշիւը տուաւ։ Ամենն ալ հանկարծիք եղան իրեն Թալքաւի մասին, եւ միայն երկրայութիւն ծագեցաւ սա խնդրոյ վրայ թէ արդեօք Թալքա՞վ պիտի ազատէր զԹուքա, թէ Թուքա պիտի ազատէր զԹալքաւ։ Ոմանուին հիւրերուն վիճակն անչուշտ առաւել երեւելի էր։ Արդարեւ ծառը կրնար դիմանալ հոսանքին բռնութեան, բայց հեղձեալ անող ջուրը կ'նար մինչեւ անոր բարձր ոստերուն հասնիլ, վասն զի գետին փոսութիւնը խոր ջրեալ մ'որած էր դաշտին այս մասը։ Ուստի Կէնարվանի առաջին հոգն եղաւ նչակէտեր փորել, որպէս զի ջուրին բարձրացման աստիճանները կարենային դիտել։ Յարդուումն, յայնժամ անշարժ, իւր ամենամեծ բարձրութեան հասած կ'երեւէր։ Արդէն քաղաքերական էր այս։

—Ի՞նչ պիտի ընենք այժմ, ըսաւ Կէնարվան։

—Մեր բոյնը պիտի չինենք, պատասխանեց Բանկէլ զուարթաբար։

—Մեր բոյնը չինենք, գոչեց Ռոպէրթ։

—Անշուշտ, տղա՛ս, և թռչնոց կեանքէն ապրիլ, որովհետեւ չենք կրնար ձկանց կեանքն ապրիլ։

—Լա՛ւ, ըսաւ Կէնարվան, բայց ո՞վ կեր տիպ տայ մեզ։

—Ես, պատասխանեց հաղարապետը։ Ամենուն աչքը Մաք Նապի վրայ դարձաւ։ Հաղարապետն հանդիսաւ բաղմած էր երկու առաձիգ ոստերէ կազմեալ բնական թիկնաթոռի մը մէջ եւ մէկ ձեռքովն իւր թրջած բայց ուռած պայուսակները կը ձգէր։

—Ա՛, Մաք Նա՛պս, գոչեց Կէնարվան, միշտ նոյն կը դանեմ զձեզ։ Ամեն բան կը մտածէք, մինչեւ իսկ այնպ՛ սիպ պարագայից մէջ, ուր ներելի է մոռնալ ամեն բան։

—Որովհետեւ հեղձամահ չլինիլ որոշած էինք, պատասխանեց հաղարապետը, նոթի մեռնելու դիտաւորութեամբ չէր անչուշտ։

—Ես ալ նոյնը պիտի խորհիի, ըսաւ Բանկէլ պարզմտաբար, բայց շատ մնաղ եմ։

—Ի՞նչ կայ այդ պայուսակաց մէջ, հարցուց Թոմ Աւոթին։

—Եօթն մարդոց երկօրեայ ուտեստ, պատասխանեց Մաք Նապս։

—Լաւ, ըսաւ Կէնարվան, կը յուսամ որ յորդումը բաւական կը նուազի մինչեւ քանի և չորս ժամ։

—Կամ ցամքը երկիրն հասնելու միջոց մը կը դանենք, յարեց Բանկէլ։

—Մեր առաջին պարարն է ուրեմն նախաճաշ ընել, ըսաւ Կէնարվան։

—Մեզ չորցնելէ զկնի, պատասխանեց հաղարապետը։

—Եւ կրա՞ն, ըսաւ Ռիլքրն։

—Կը վաճենք, պատասխանեց Բանկէլ։

—Ո՞ւր։

—Վաճարուին կատարն անչուշտ։

—Ի՞նչո՞վ։

—Ջորցած փայտերով, զորս կրնանք կարել այս ծառէն։

—Բայց ի՞նչպէս պիտի վաճենք, ըսաւ Կէնարվան, մեր աբեթը թրջեալ սպունգ դարձած է։

—Այդ որ պէտք չկայ, պատասխանեց Բանկէլ, քիչ մը էր մտածեւ, արեւի ճառագայթ մը, դիտակին ոսպեակն, և կը տեսնէք ի՞նչ պատուական կրակ մը կը վառեմ։ Ո՞վ պիտի երթայ փայտ բերել անտառէն։

—Ես, գոչեց Ռոպէրթ։

Եւ իւր Ռիլքրն բարեկամին հետ անհրաժեշտ եղաւ կատուակի պէս ծառին խորերուն մէջ։ Նոյն միջոցին Բանկէլ բաւական քանակութեամբ մանուշ հաւաքեց, արեւու ճառագայթ մը դարձաւ առանց աշխատութեան, վասն զի գերեկուան ատոմն պայծառատիպ կը շաղշղէր ծառին մէջ։ յետոյ, իւր ոսպեակին դնութեամբ բարձրացուց այն գլուխները, որք ոնպաին եռեւի մեծ ոստերուն եռնդած տեղը խոնաւ տերեւոց ջեղջի մը վրայ դրուեցան։ Բնական վառարան մ'էր այս, որ հրդեհի վտանգ չէր ընծայիր բնաւ։ Շատ չանցաւ, Ռիլքրն և Ռոպէրթ վերադարձան գիրքի մը չորած փայտ բերելով, որ բերեկամ մանուշին վրայ դնուեցաւ։ Բանկէլ կտրիճն օդ տալը համար, գնաց հրաւիրելու վրայ կեցաւ՝ իւր երկայն սրունք։ բռնելով ըստ օրինակի Սարաց։ յետոյ արագ ալեաց հատուածով, իմաստն Ռուսիոյ ելմտական վարկին և ընդհանրապէս ռուսական թղթոց արժէքին։

«Հեղինական բան մը կայ այս ելմտական տագնապի մէջ, որ մինչ Ռուսիա, բոլոր այս շլոթութեան հեղինակն, ուղղակի վնաս չպիտի կրէ Եւրոպական Սակարանաց յաւդումէն, Պերլինի առասաբեր դրամատեարք, որք միշտ կը պանծացնէին Ռուսիոյ վարկն, որք մտերս նոր փոխառութիւն մը կնքեցին ի հաշիւ Ռուսիոյ, և որք կ'ըսուի թէ եռանդեամբ կ'աշխատէին ռուսական նոր փոխառութիւն մը պատրաստելու, ահա այդ դրամատեարք պիտի կրեն բոլոր այն վնասներ զորս Ռուսիոյ քաղաքական ընթացքը կը պատճառէ այս պահուս։

«Բերլոսպուրկ ա՛և է տեսակ արժեթղթոց համար մեծ հրապարակ մը կամ Մ'կարան մը չէ։ Ռուս ժողովուրդը շատ չունի ուրիշ աերութեանց արժեթղթերէն, և իւր կառավարութեան թուղթերէն թերեւս բնաւ չունի ոչ եւրոպական հրապարակաց վրայ թղթոց անկումէն ռուս ժողովուրդ չի վնասիր։ Արդի ելմտագիտութիւնը Ռուսիոյ համար կը հայթայթէ դամ, զոր Զարին կառավարութիւնն կը վանէ վրդովելով աշխարհի խաղաղութիւնը։ կը հայթայթէ նորանոր գումարներ, զորս Ռուսիա կը վատնէ՝ մասամբ վճարելով նախկին փոխառութեան տոկոսներն և մասամբ մասամբ կը կրէ այն վնաս, զոր կը պատճառուն իւր յառաջ բերած չիմութիւնը։ Այսպէս շատ միամիտ են Եւրոպոյի փոխառուք, որք փոխ կուտան իրենց գրամագլուխն այն հեշտ պայմանաւ թէ անոր մի մասն ետ պիտի առնուն իրենց տոկոս։ Այս գործողութիւն անչուշտ շահաբեր է հնարամիտ ելմտագէտներուն, որք փոխառութիւններ ի հրապարակ հանելու փափուկ գործը կը կատարեն, և կերպիւ իւրեք անչահ չէ նաև անհատից ոմանց, որք իրենց ձեռք գտնուած ռուսական թուղթերը մերթ ընդ մերթ կը վաճառեն ուրիշներու։ Բայց իրենց ամբողջութեամբ և եւրոպական ճարտարութեան համար ընդհանրապէս, ռուսական փոխառութիւնք զուտ կորուստ մ'են միայն։

«Ռուսական ելմտացոյցք անփակելի տաց մը կը ցուցնեն միշտ քան նոյն իսկ պետական հաշուոյ, և յայտնի է թէ իրական բացը խստավանուած բացէն շատ աւելի է։ Եթէ մարդ մը մեծ ա.քանակ գումարներ փոխ առնու և ամեն տարի եկամուտէն աւելի ծախք ընէ, թեւարանութեան չարս գործողութեանց չափ բացայայտ է թէ իւր փոխառութեանց համար վճարած տոկոսն իւր պարտատերաց դրամագլուխն կ'առնու։ Խնդիրը չի փոխուիր եթէ մեր խօսք փոխանակ մարդու մը կառավարութեան մը վրայ լինի։ Ցիրաւի լաւ է դրամ փոխ տալ բաց ունեցող երկրի մ'իսկ, եթէ բանաւոր պատճառ կենայ յուսալու թէ քիչ մ'աւելի դրամագլխով կարող է դոցել իւր բաց և հասութից առաւելութիւն ունենալ անոր տեղ։ Բայց այսպիսի յոյս չենք կրնար ունենալ երբ խնդիրը Ռուսիոյ վրայ է։

«Ռուսիա երկար ժամանակէ հետէ փոխառութիւն կ'ընէ, և այսօր երկու ծայրերը մէկ բերելէ նոյնչափ հեռի է որչափ յառաջագոյն։ Փոխ առած դրամը չի գործածեր այնպէս որ հնար լինի յուսալ թէ օր մը պիտի բարգաւաճին իւր եկամուտք։ Իւր փոխառութիւնք արտադրիչ ձեռնարկներու չեն սահմանուիր, և երբ երկաթուղւոյ մը չինութեան յատկանան կամ նմանօրինակ հանրային շինուածի մը, կաշառակերութիւնք և գողութիւնք՝ թէ՛ քաղաքային և թէ՛ զինուորական մարմնոց մէջ՝ գործն այն ասպիճան սուղ կը հանեն, որ տնտեսական յաջողութիւն մը չի կրնար բնաւ լինել։ Շատ հազէա մը բնականաբէս նոնայ անկ, ռուսական թուղթոց յոյժ բարձր գնովք, երբ կը մտածէ թէ 100ին գանէ կէս շահով պիտի կրնայ վաճառել այլոց։ բայց արտասովոր բան մ'է որ ո՛և է դրամատէր անձ, որ ապահով տեղ մը դնել կ'ուզէ իւր դրամ, համարձակի վերջերս տեսնուած բարձր և անտեղի գնորը վճարել այնպիսի Տէրութեան մը (Ռուսիոյ) թղթոց, որ տոկոս կրնայ վճարել նոր փոխառութիւններ կընքելով միայն։ (Պէտք է յիշել թէ, գնոց վերջին անկումներէն առաջ, 1873ի ռուսական արժեթուղթը մինչև 96ի կրնար վաճառուիլ, որ շատ բարձր գին մ'էր։)

«Երբեմն շաղոքորթարար կ'ըսուի թէ Ռուսիա միշտ ճանչած է իւր պարտքեր և ժամանակին հատուցած։ Հարկաւ պիտի ճանչէ և հատուցանէ, քանի որ տեսնէ թէ այդ դրութեամբ կ

ՀԷՆԹ Խորհրդարանը պիտի գումարէ, երկուց պատերազմկ տէրութեանց հետ բռնուելիք ընթացից ոյժ տալու համար։ Անգլիոյ բանակին և նաւատորմին համար հացի և մսի պաշարներ մեծ քանակութեամբ յանձնարարուած են Նիւ Եորքի, Զիբակոյի և Մոնդրէալի գործարանաց։ Ամերիկայէն Եւրոպա պաշար շատ երթալուն պատճառաւ, շոգենաւուց բեռնագինը վրայ դրաւ։ Ռուսիա միշտ կ'աշխատի սրընթաց շոգենաւեր գնել Ամերիկա, թէպէտ ցարդ չյաջողեցաւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կիւրինէն ի Պատրիարքարան հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Տ. Ղեւոնդ եպիսկոպոս Շիշմանեան մեկնելու վրայ լինելով, տեղւոյն ազգայինք կը խնդրեն որ յիշեալ եպիսկոպոսն անդ մնայ։

Գեր. Տեղապահ Հայրն հեռագրաւ պատասխանեց թէ՝ Ղեւոնդ Եպիսկոպոս որ եւ է պաշտօն չունի և պէտք է Պոլիս դայ, և թէ Կիւրինցիք պարտին ուրիշ եկեղեցական մ'իրենց առաջնորդ ընտրել։

Պատրիարքարանը նկատողութեան առնելով Աբէլի հրատարակութիւններն ի մասին Սէյանիկի ազգայնոց հոգեւոր միաբանութեան պէտքին, որոշած է քահանայ մը ղրկել անդ և միանգամայն հայս կառավարութենէն գերեզմանատան մը գետին խնդրելու համար թագիր մ'ուղղել առ Բ. Դուռն։

Ըստ որոշման Կրօնական ժողովոյ, Պատրիարքարանէն հեռագրուեցաւ երէկ Պուքրէշի Տ. Մ.քայէլ քահանային որ Կ. Պոլիս դայ։

Նոյնպէս, ըստ որոշման Կրօնական ժողովոյ, Դատաբդիւղի քարոզիչ Ա.յվազեան Տ. եղիշէ վարդապետ հրաւիրուած է ներկայանալ ժողովոյ յառաջիկայ նիստին, որպէս զի պատասխան տայ թէ ինչո՞ւ աւագ հինգշաբթի «ձեռնոցով Պատարագի վերաբերում» ընել տուած է։

Գոհութեամբ կ'իմանանք թէ Մանչէսթրի պատուաւոր ազգայիններէն Սպարթալեան Մեծ. Ստեփան էֆէնտի Միացեալ Ընկերութեանց վերջին պարահանդիսի առթիւ յօգուտ ընկերութեան քառասուն և չորս անգլիական ոսկւոյ դրամ մը հանգանակած է Մանչէսթրի պատուարժան ազգայիններէն։ Մանչէսթրի ազգայնոց և ի մասնաւորի Սպարթալեան էֆէնտիի այս ազգասիրական գործը շնորհակալեաց արժանի են։

Ոչ նուազ գոհութեամբ կիմանանք թէ Կարնոյ մէջ ալ ի նպաստ Միացեալ Ընկերութեանց և նոյնպէս պարահանդիսի առթիւ քսան երկու օսմ. ոսկւոյ դրամ մը հանգանակուած է ձեռամբ տեղւոյն պատուաւոր փաստաբաններէն Մեծ. Համամեան Յակոբ էֆէնտիի։

Սամաթիոյ Նուազահանդիսին վրայ նամակ մը ստացանք մեր թղթակցէն, որ թարգման կը հանդիսանայ Սամաթիոյ Սահակեան վարժարանի հին և նոր սանուց զգացած զայրոյթին, ի լուր Ուսումնական Խորհրդոյ պատուարժան անդամներէն միոյն արտասանած ճառին սա տարօրինակ յայտարարութեան. «Բաղտակրիոնէն, որ Ռամբիոյ Էրսէն պահ մը տարուած էր, անա էր ակ նորէն իւր ընտրեալ տարածել նորա վրայ»։ Մեր թղթակիցը կը յարէ թէ արդարեւ Սամաթիացւոց համար շատ հաճոյական չէր լսել իսկոյն երեսն ի վեր արձակուած յայտարարութիւն մը թէ իրենք պահ մը Էրսէնի տրուած լինին։ Պատ. անդամը լաւ կ'ընէր իրեն վերապահել ընկերաբանական այն կարգի տարօրինակ տեսութիւններ, որք անհպելի են Սամաթիացւոց ողջմտութեան։

Խափանեալ Աբշլոյս Աբրահամեան լրագրոյ դէմ Իզմիրի դատական իշխանութեան կողմէ բացուած դատն սկսեր է ամսոյս 4|16ին, քաղաքին նախագահ առենին առջեւ։

Աբշլոյսի փաստաբանը խնդրած լինելով նախ որ խնդրոյ առարկայ եղող յօդուածը թուրքերէնի թարգմանուի, դատն երեկուան թողուեր է։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լէվգաֆի Նախարար Բեամիլ փաշա երէկ Բարձր. Մեծ Եպարքոսին քով երթալով ինչ ինչ հրահանգներ ստացաւ։

Աւստրիական դեսպան Պ. Բալիչ երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց Նախարար Ասիմ փաշայի հետ։

Սոֆի թագուհին և Լօժէն իշխանն երէկ դարձեալ Պոլսոյ կողմն անցնելով շուկայն պտտեցան և զանազան տեսակ արեւելեան տարազներ գնեցին։

Վեհ. Սուլթանն յոյժ զգածուեր է Տամատ Նէճիպ փաշայի մահուան վրայ, զոր շատ կը սիրեր։ Հանգուցեալն հազիւ 32 տարեկան կար և որդին էր Սամի փաշայի որ քանիցս կուսակալութեան պաշտօններ վարած և Պետական Խորհրդոյ նախագահ եղած է։ Նէճիպ փաշա ամուսնացած էր Վեհ. Սուլթանի քրոջ՝ Մէահիա իշխանուհւոյն։ Առողջ կազմուածի տէր երիտասարդ մ'էր զոր ժանտատենդը գերեզման փոխադրեց տասնեհինգ օրուան մէջ։ Թուղթակցութիւնը մեծ շքով կատարուեցաւ նախընթաց օրն ի Պէշիկթաշ, ուստից մարմինը փոխադրեցաւ Պոլիս, Սուլթան Մէհմէտի մզկիթն և մօտակայ գերեզմանատան մէջ ամփոփուեցաւ։

Բոլոր նախարարք և պալատականք ներկայ էին յուղարկաւորութեան։

Էյոփբէս՝ Լոնտրայէն ստացած մասնաւոր նամակ մը կը քաղէ հետեւեալ տեղեկութիւնները։

Հօպարթ փաշա Լոնտրա վերադարձաւ քանի մ'օրուան համար, այցեր [illegible] իր տօր Պրքին։ Կէսէրի կոմսին որ կը բնակի ի Համբուրն Հաուզ։ Կոմսն որ պատկառելի ծերունի մ'է իննսուն երեք տարեկան, հիւանդ վիճակի մէջ կը գտնուի։ Մովսէսն մտադիր է Անգլիա մնալ առ այժմ, վասն զի չուզեր բաժնուիլ իւր հօր քովէն վախնալով որ ցաւալի վախճան մը պատահի քիչ օրուան մէջ»։

Ինչպէս որ նախորդ թուով մը Էքսբրէսէն առնելով ծանուցած էինք, Մանիթէօր ևս կը թէ նախարարաց խորհուրդն որոշեր է չյանձնել Պուլղար մէտրապոլտաց համար Էկզարքարանի կողմէ խնդրուած Պէրաթներն։

Էքսբրէս յայտնելով ափղանեան խնդրոյն ստացած կարեւորութիւնն ու փափկութիւնն քոտ վերջին հեռագրոց, կըսէ թէ իրաց այս վիճակը բնականաբար մտահոգութիւն կը պատճառէ այստեղ ևս, ինչպէս կերեւի նախարարաց Խորհրդոյ կիրակի աւուր նիստէն որ մինչև գիշերուան ժամ երկուքն երկարեցաւ։ Ընդհանրապէս կը կարծուի թէ այս նոսի արդիւնքը պիտի լինի հրահանգներ ղրկել ի մօտոյ օտար տէրութեանց քով գտնուող օսմանեան դեսպանաց։

Փարիզէն առնուած վերջին լրոց նայելով, Դամօնտօ կոմսին փեսայ Պ. Լէօն Ալֆասա որ Լոնտրայի, Պերլինի և Փարիզի հրապարակաց վրայ չահագիտական մեծ գործողութիւններ կատարելով մնակացաւ այս օրերս պառնէրս դէն ֆրանէլ բացով մը, անյայտ եղեր է։ Պ. Ալֆասա 41 տարեկան է, Կ. Պոլիս ծնած, բայց Վիեննայի մէջ կրթութիւն ստացած է։ Ուռ հասարակ պարկեշտ մարդու համբաւ կը վայելէր և կը սիրուէր ամենուրեք, ուստի և իւր անյայտ լինելը մեծ յուզում պատճառեր է ի Փարիզ։ Յայտնի չէ թէ ո՞ր կողմ դնացած է։ Ապրիլ 3|15 ի առաւօտուն, տիկին Ալֆասա արկածը ծանուցանող նամակ մը դաւաւ զոր ամուսինը թողած էր. կինն անմիջապէս իւր հօր՝ Բամենտօ կոմսին գրամատունն երթալով, յայտնեց թէ իւր անձնական բոլոր հարստութիւնը տալու պատրաստ էր վճարը դարմանելու համար և պարտատեցաւ կոմսին, որպէս զի ամուսնոյն պատիւն ազատէ։ Բայց Պ. Բամենտօ պատասխանեց թէ այս մասին որոշում մը տալէ առաջ կուզէ նախ ճշդել Պ. Ալֆասայի բացը. այսպէս ամբողջ օրն զբաղեցան վախստական սեղանաւորին հաշուոց քննութեամբ։ Պ. Ալֆասա գեւռ վերջերս իւր տարբերութիւնները կարենալ վճարելու համար չորս միլիոն ֆրանք փոխ առած էր դրամատունէ մը որոյ հետ գործ կընէր։ Թէպէտ և ի սկզբան Փարիզի Պորսային մէջ կը յուսացուէր որ Բամենտօ կոմսն յօժար էր վճարել իւր փեսային պարարքերը, սակայն ի վերջոյ Բամենտօյի դրամատան կողմէ հրատարակեալ ազդ մը փարատած է ամէն պատրանք։

Պ. Լէոն Ալֆասա իւր կնոջ և որդւոց հետ կը բնակէր գեղեցիկ տուն մը զոր իւր աները կառուցանել տուած էր ի Մօնսօ փողոց, իւր եղբօր՝ Նէոսիմ Բամենտօ կոմսին տան դիմաց։ Փարիզի հրապարակը թէպէտև քանի մը միլիոն կը կորնչուէնէ այս գործին մէջ, սակայն կըսուի թէ Լոնտրայի և Պերլինի հրապարակներէն նուազ վնաս կրած է։

Սթամպուլ լրագիրը կ'ըսէ թէ փայտէ խաչի սրբապղծութեան հեղինակներն, որք Դաւը գիւղի Ցունաց և Հրէից կուռն պատճառ եղան, երկու ոստիկաններ են, որք Պոլսոյ կեդրոնական բանտը տարուած են և պէտի հարցաքննուին ի մօտոյ ոստիկանութեան նախարար Բեամիլ փաշայի առջեւ։

Շաբաթ աւուր կուռոյն մէջ վեց հոգի վիրաւորուած են։

Պոլսոյ ընդհանուր դատախազ Լաթիֆ պէյ վեց հարցաքննիչ դատաւորաց հետ ամէն օր Դաւը գիւղ երթալով, հարկ եղած քննութիւնները կը կատարէ։ Եւ որովհետեւ յոյները դեռ չեն դադրած հրէից դէմ ատելութեան ցոյցեր ընելէ, Իսկիւտարի հրամանատար Շեվքէթ փաշա և ոստիկանութեան տեսուչ Ալի Բիզա փաշա խումբ մը զօրաց հետ միշտ կը հսկեն հասարակաց անդորրութիւնն անվրդով պահելու։ Դաւը գիւղի ցաւալի դէպքն իւր հակահարուածներն ալ ունեցած է մայրաքաղաքիս այլ եւ այլ թաղերուն մէջ, որպէս ի Սէլամպրը, Եէնիմահալլէ և Ֆէնէր, ուր հրեայք վայրագաբար կը դանակոծուին ու կը թշնամանուին։ Թէրճէմանը Հագիգաթի կը պատմէ թէ երէկ, իւր տպարանին առջեւ 4-6 յոյն և հայ երիտասարդներ թիթեղանաւառերեր հրեաներ հալածեր են, բայց ոստիկանութիւնն հեռուէն հսկերէ, որպէս զի անտեղութիւն մը չգործուի։ Թուրքիրը կը յաւելու թէ պէտք է որ Ցունաց և Հայոց կրօնական իշխանութիւնք իրենց յորդորներով բարոյապէս ազակցին ոստիկանութեան ջանքը։

Մենք որչափ որ գիտենք, ասխրոմոլութեան դէպքին մէջ հայք ոչ միոյն մասնակցութիւն չունեցան, այլ Դաւրգիւղի երեւելի ազգայինք ըստ կարի աշխատեցան յոյներն հանդարտեցնելու համար։ Ֆրանսերէն թերթերն իսկ կը յիշեն թէ Կիւլպենկեան, Հարենց Աւէտիս և Ունճեան Աբրկ էֆէնտիք հայ բոյսեր են հալածեալ հրէից։ Նոյնպէս Դաւրգիւղի երեւելի յոյներէն Պ. Հաճօրուլօ, Եաքոմիդալիա և Պ. Եանքօ շատ աշխատած են իրենց ազգակիցներն հանդարտեցնելու համար, և արիաբար օգներ են հասուն և վեց հրեայ ընտանեաց՝ իրենց տուները պարպելու։ Ամսոյս 40ի չափ [illegible] սպասաւ ան սեղ Ցիլիրէնիէն, պարապ թողով իրենց տուներ։

Ձերբակալեալ երկու ոստիկանաց միոյն անունն է Օսման մուհաֆիր, Էսքի Զաղրացի, և միւսինը՝ Մէհմէտ, Փոքր Ասիացի։

«Եթէ վերջնապէս հաստատուի թէ, կըսէ Սթամպուլ, ասոնք են բուն յանցաւորներն, կառավարութիւնը չպիտի յապաղի անշուշտ ազգու պատժով մ'ենթարկել զանոնք, կատարեալ գոհացում տալու համար հասարակութեան որ իրաւամբ զարմացած է տեսնելով որ այս տեսակ բաներ կը լինին նոյն իսկ անոնց ձեռամբ որք պաշտօն ունին բարեկարգութիւնը պահպանել և օրէնքն յարգել տալ։»

Էքսբրէս ալ երեկ «Հակահրէական շարժումն ի Դաւրգիւղ» խորագրոյն ներքեւ խմբագրական մը գրելով, խօսուիս կը պարսաւէ յունաց ռամիկ դասու ընթացքն այս պարագային մէջ և Ֆէնէրի Պատրիարքարանի ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ որպէս զի յոյն կղերքն ամենուրեք յորդորք իւր ժողովրդին հրաժարիլ հրէից դէմ տածած նախապաշարումէն ու թշնամական ոգիէն, որ հակառակ է քրիստոնէական կրօնի սկզանց։

Վանէն կը գրեն առ Էքսբրէս թէ այս օրերս ձեռնարկուած է կառուցոյ մը չինութեան որ պիտի երկարի մինչեւ Կարնոյ գաւառին ամենամերձ սահմանն։ Կ'երեւի թէ Վանայ առջին խաճուղին պիտի լինի այս։

Նոյն լրագիրը կը ծանուցանէ նաեւ թէ տեղւոյն ընկերութիւն մը կառացերթեւեռկութիւն հաստատեր է Թարապոլուս Շամէն մինչեւ Համուս կոչուած փոքր քաղաքն։ Սուրիոյ կուսակալն հեռագրաւ ծանուցած է զայս Բարձր. Մեծ Եպարքոսին։ Կուսակալը կը յայտնէ թէ առաւօտուն կանուխ կառքով մեկնելով Տրիպոլսէն, արեւդական մարը մանելէն մէկ ժամ առաջ որոշեալ տեղն հասեր է։ Այսպէս տասը ժամուան մէջ կատարեր է ճամբորդութիւն մը որ յառաջագոյն քսան ժամ կը պահանջէր։ Անտարակոյս այս նոր ուղին Համուսէն պիտի երկարի մինչեւ Հալէպ։

Հաւատի աղբիւրներէ առնուած տեղեկութեանց նայելով, կըսէ Լա Թիւրքի, Կարնոյ անգլիական հիւպատոսին կրած յարձակման և վիրաւորման դէպքն ի սկզբան կարծուածին չափ ծանր չէ։

Աբատ (՝) անուն հայ հռոմէական մը որ Եվրէթ գնդապետին սպասաւորն էր, ապրիլ 1|13ին իւր խուցն հիւրընկալեր է իւր ազգականներէն Միսիր (՝) անուն անձն։ Կէս գիշերին, այս վերջինն հիւպատոսարանի Դավասին թուրն առնլով, կուզէ Աբատն սպանել կոկորդէն զարնելով։ Եւած աղաղակներուն վրայ, հիւպատոսն ու կինը օգնութեան կը վազեն։ Պ. Եվրէթ կը ջանայ չարագործը կեցուցանել, բայց սա զէն ի ձեռին, քանի մը տեղ կը վիրաւորէ զայն։ Այս պահուն, տիկին Եվրէթ բեվ'ոլվէր մը բերելով ամուսնոյն կը յանձնէ։ հիւպատոսն, հրաղէնն իւր հակառակորդին կ'ուղղէ, բայց որովհետեւ այդ պահուն Աբատ իւր հակառակորդին հետ կը մրցեր, ինքը կը վիրաւորուի։ Այս պահուն Միսիր կը յաջողի փախչիլ։

Կարնոյ կուսակալն իրողութիւնն իմանալուն, կը փութայ անգլիական հիւպատոսարանն երթալ։ Շնորհիւ տեղական իշխանութեանց ձեռք առած միջոցներուն, Միսիր կը ձերբակալուի և կը բանտարկուի։ Հիւպատոսը կը դարմանուի այժմ քաղաքին բժշկաց ձեռամբ։

Ինչպէս կ'երեւի, Եվրէթ գնդապետին վիրաւորման պարագայք բոլորովին տարբեր կերպիւ կը պատմուին։ Անտարակոյս քիչ օրէն կրնանք մեր Կարնոյ թղթակցին նամակն որ աւելի որոշ և մանրամասն տեղեկութիւններ բերէ մեզ։

Հրատարակեցաւ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՆԴԷՍ (Բաէ- Օրէնդալ)ի երկրորդ թիւն։ Արդէն առիթ ունեցած ենք յիշելու թէ գրական, գիտական և արհեստական ընտիր նիւթեր պարունակող Ֆրանսերէն ամսաթերթի մ'է այս, որ կը հրատարակուի ընդ տնօրինութեամբ Պ. Ատոլֆ Թալասոյի և աշխատակցութեամբ Ֆրանսացի, Թուրք և Հայ գրագիտաց։

Արեւելեան Հանդէսի երկրորդ թիւնն պարունակութիւնն է

Ա. Սիւլլի Բրիւտոմ և Ալֆրէտտը Միւսէ։ (Շար. և վերջ)։ Թէոֆրան Վալեոֆ

Բ. Սիրոյ վիշտ։ (Բերթուած) Սէլէնէ Սէլէնէ

Գ. Ուսումնասիրութիւնք Հայկական Մատենագրութեան վրայ։ Օ. Թէրէն

Դ. Մանէ։ (Բերթուած) Ժ. Մոռեր

Ե. Սիրաղուր։ (Նորավէպ) Թ. Մորբիւէ

Զ. Բլէվնայի պարտեզն։ Ա. Թալլօ

Է. Պարսկական թատրոն։ Աղուէր Բաղէտ

Ը. Կաղէր։ Սուլէյմէնէտ

Թ. Կեանքն ի Բարիզ։ Լուսէ Լէռ

Ժ. Բերայի Սուրհանդակ։ Ֆորդէ-Նէռ

Օսմանեան հինգ անուղղակի տրոց մարտ ամսոյ հասոյթն եղած է, մօտաւոր հաշուով մը 67,576 օսմ. ոսկի՝ զոր յաւելով Բէժիի հասոյթից՝ 62,500 ոսկւոյն վրայ, կ'ունենանք 130,076 ոսկւոյ դրամ մը, մինչ 1884 տարւոյ միեւնոյն ամսոյ հասոյթն եղած էր 103,531 ոսկի օսմանեան։

Անգլիական Սթրէտ չոգենաւն որ Պարչելոնայէն (Սպանիա) կուգար Զանգի ծովն երթալու համար, Տարտանէլի առջեւ կեցուելով, հրաման ըստացաւ Բրազիլիի մաքրանոցն երթալ տասնօրեայ քարանթինայի ենթարկուելու համար։

Այս օրերս Թարապիոյ մէջ ձեռնարկուած է Դերմանական դեսպանատան ամարանոցի կառուցման, որոյ համար, ինչպէս կը յիշուի, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած էր գետին մը նուիրել։

Պ. Էֆենիտաս Զարիֆի որ տիկնոջն հետ Փիլիպէ գնացած էր, մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

Երկու օր առաջ Բիոս կղզւոյն մէջ երկրաշարժի թեթեւ ցնցումներ զգացուեր են դարձեալ։

Հետեւեալ եղեռնական դէպքն հաղորդուած է մեզ Շապին Դարահիսարէն։

«Բնիկ Գարահիսարցի հայ վաճառական մը՝ Մոսէս անուն՝ քանի մը շաբաթ առաջ գիւղերը կ'երթայ առնելիք հաւաքելու։ Երբ կը լրացնէ իւր գործը, կը դառնայ Գարահիսարցի հայ վաճառականի մը ընկերակցութեամբ, որ նոյնպէս գի գերն եկած էր։ Ասոնք այն ինչ կը մտնեն Գարահիսարի, Մոսէսն՝ որոյ պայուսակին մէջ քիչ մը փաստական ծախսում կը գտնուէր, չուզեր իր ընկերոջն հետ քաղաքը մտնել դեռ ժամանակը կանուխ լինելուն, ուստի կը բաժնուի անկէ, մինչ միւսն ուղղակի քաղաք կ'երթայ։ Ինքը քանի մը ժամ մօտակայ չէ՝ ները թափառելէ յետոյ երեկոյեան ուշ ատեն կ'ինկնէ Անորդի հայաբնակ գիւղն, որ Գարահիսարէն հազիւ կէս ժամ հեռաւորութիւն ունի, և առաջին անգամ կը փորձէ հիւր ըլլալ գիւղին ամենէն հարուստ և պատուաւոր ընտանեաց տունը, սակայն կը մերժուի, թուի թէ արբեալ գնացած էր, քանի մի անգամ կարելի էր զայն դպաստ գտնել։ այս մերժման վրայ կը դիմէ կիսոջ մը տունը, ուր սրդէ կը յամենախ եղեր, այլ անկէզ ալ կը վանուի իբրեւ արբեալ կամ վտանգաւոր ոք, այնուհետեւ Մոսէսս անյայտ կ'ելլայ, մի քանի օր վերջը կը փնտրուի, բայց ոչ ոք գիտէ ուր ելլալը։ իւր Հայ ընկերոջ տուած տեղեկութեանց համեմատիկորուսեալին ազգականները ոստիկ հետազօտութիւններ ընել կուտան կառավարութեան միջոցաւ, գործը կը ծանրանայ Անորդիի վրայ, գիւղացիներէն մաս մը բանտարկուին և սակայն վերը պատմուած իրողութենէն աւելի բան մը ստուգել անկարելի կը լինի, կասկածները կը զօրանան, և քառասնօրեայ մանրակրկիտ խուզարկութիւններէ յետոյ կը յայտնին Անորդիի մօտ ձորի մը մէջ գտնել դժբաղդ կորուսելոյն անշնչացեալ մարմինը և իւր ձիուն դիակը, մարմինը կառավարութեան կողմէ քննութեան ենթարկուելէն յետոյ կը հրամայուի թաղել, իսկ գիւղացոց մեծագոյն մասը ձերբակալուելով կը դրուին ի բանտ, ուր պիտի մնան անշուշտ մինչեւ որ ոճրագործութեան բուն հեղինակը յայտնուին, որ կը յուսանք շատ երկար չտեւէր շնորհիւ Կայսերական կառավարութեան խիստ և անաչառ քննութեանց։»

Մօնիթէօր կը հերքէ Սաատէթի այն լուր, զոր տեղական լրագիրք արտասպէցին, թէ Մախսուսիէի ընկերութիւնը նոր շոգենաւ մը պիտի դնէ Լոնտրայէն և թէ Օսմ. կայսերական Պանքան երաշխաւորած է անոր վճարումն։

Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան տնօրէն Պ. Հալէն այս օրերս կը մեկնի մայրաքաղաքէս Քարլսրուհի ջերմուկներն երթալու համար։

Ռուս կառավարութիւնը Գլատիմիրի պատուանշանին երրորդ աստիճանն ընծայեր է Ագրիանուպոլսոյ հիւպատոս Պ. Հիլարիոնովի։

Ըստ Սատէթի, վերջին տարւոյ մէջ Անատոլուի այլեւայլ գաւառաց մէջ շինուած խճուղեաց երկայնութիւնն է 9500 քիլոմէթր, մինչ նախորդ տարին 1400 քիլոմէթր երկայնութեամբ խճուղի միայն շինուած էր։

Ներքին գործոց Նախարարութեան կողմէ գաւառաց քաղաքային իշխանութեանց ուղղեալ շրջաբերական մը կը պատուիրէ անյապաղ գործադրել այն պատիժներ, զորս զինուորական ատեանք կը տնօրինեն տնոց նկատմամբ՝ որք զինուորական ծառայութենէ խոյս տալու համար զանազան խարդախ միջոցներու դիմեր են։

Լիւլէ Պուրկազէն կը գրեն թէ ձմեռէն ի վեր ծաղիկը սաստիկ կոտորածներ կ'ընէ այն կողմերը։ Միայն Պուրկազ քաղաքին մէջ հինգ ամսուան մէջ ցին երկու հարիւր հոգի զոհ դնացեր են համաճարակ ախտին։

Քանի մ'օրէ հետէ Բերայի և Պոլսոյ մէջ զրոյց մը տարածուած էր թէ դաշտին ընկերութիւն մը կազմուած է, որ մեծ կալուածատերաց և հարուստներուն նկատմամբ ոճրագործական նպատակներ ունի, և կ'ըսուէր իսկ թէ յայտարարութիւններ պիտի փակցուէին պատերը։ Ոստիկանութեան Նախարարին և Բերայի կառավարչին կողմէ բացուած քննութենէն մը կ'երեւի թէ այս զրոյց անհիմն է բոլորովին և անշուշտ տարածուած է չարախտ անձանց կողմէ որք կ'ուզեն հանրային բարեկարգութիւնը խանգարել։ Ցանցաւորք խսիա կը փնտռուին։

(Մրամպոլ)

Հետեւեալ զարմանալի դէպքը կը կարդանք Թէ-պուՖէնդիէռ լրագրին մէջ.

Աչագ գաւառի Տերոլէնտ գիւղի բնակիչներն Սարը-չօպան օղլու Մուսթաֆա անուն թուրք մը անցեալ յունվարի մէջ քանի մը ընկերաց հետ լեռ կերթայ փայտ կտրելու համար և նոյն գիշեր տուն չվերադառնար։ Հետեւեալ օրը Մուսթաֆայի մարմինը կը գտնեն լեռան վրայ կիսարկաց մի միայն ձեռքերուն մէջ ճերմակ մնացած՝ էր։ Կատարուած քննութիւնք հաստատեցին թէ խեղճ մարդն ինչ սեռակ արկածի զոհ դնացած էր։ որովհետեւ եղանակն զրաշաչունչ էր, Մուսթաֆա նախ եղեւնի մը մօտ կրակ վառելէ և քիչ մը տաքնալէ յետոյ, բարձրարերձ ծառի մը վրայ երած էր փայտ կտրելու համար։ Կտրած ճիւղերն վարը կրակին վրայ կիներան, և որովհետեւ աչտա էին, կը բանեին և ամբողջ ծառը բոցերու մէջ մնալով, այս կերպով խեղճ փայտահատը կարի ծառին վրայ, առանց փոփոխով վար թնալ կարենալու։

Իտալական Օբէրայի խումբը վաղը գիշեր պիտի ներկայացնէ ԼԻՒԲԻՔՅԻՆ ՊՕՐՃԻՆ յարում առաջին անգամ պիտի երգէ Պ. Էլիսա Բանտիօ՝ Թէնօր։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Արեւելեան երկաթուղեաց Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ յառաջիկայ մայիս 1 էն սկսեալ Կ. Պոլսոյ արուարձանաց գծին համար նոր ուղեցոյց պիտի հաստատուի։

Բազմաթիւ ընտանեաց խնդրանաց վրայ, Տնօրէնութիւնն արուարձանաց բոլոր կայարաններն հանդիպող կառախումբ մը հաստատեց որ առաւօտեան ժամ 6 34ին պիտի մեկնի Բիւչիք-Չէքմէճէն, և Պոլիս պիտի հասնի ժամ 7. 34ին։ Այս կառախմբով, ուսանողք պիտի կրնան մայրաքաղաքիս զանազան դպրոցներն երթալ՝ դասարանաց բացման ժամանակին։ Նոր կառախումբը պիտի պահուի ամբողջ տարին։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս 22 ապրիլ 1885

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Կը ծանուցուի Կոստանդնուպոլսոյ Թրամուէյից ընկերութեան արժէթղթերն ունեցող տեարց թէ 1885 յունիս 1 ին ջնջելի 34 արժէթղթոց վեցերորդ միճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Գալաթիա, Սամաթիոյա խան, 1885 մայիս 1 ին ուրբաթ օր, միջօրէի ժամ երկուքին։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏՆՕՐԷՆ

Ա. ԹՐԻՒԷՔ

Կ. Պոլիս

1885 ապրիլ 22

ՀԵՌԱԳՐԱԼԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՆ ՀՕՎԱՍ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ—ՆՈՐ ԿՆՃԻՌ ՄԸ

Լոնտրա, 21 ապրիլ

Այս առաւօտեան լրագիրք կը հաստատեն թէ Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ բանակցութիւնք խոչընդոտներու կը բախին։ Սրտաբուռ սակայն վերջնական համաձայնութիւն մը կը յուսայ։

ՑՈՒՅՑԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ Պ. ԿԼԱՏՍԹՈՆԻ

Լոնտրա, 21 ապրիլ

Եդինբուրգայ Խոսքի։ — Պ. Կլատսթոն, ծանուցեալ վարկը խնդրելով, յայտարարեց թէ գինուորական զօրութեանց յանձումը չպիտի նուազեցնէ կառավարութեան ներքին բաղձանքն՝ խաղաղութեամբ կարգադրելու ո և է կնճիռ ուրիշ պետութեանց հետ։

Լորտ Կրանվիլ նոյն յայտարարութիւնն ըրաւ Լորտերու Ժողովին մէջ։

ԱԹԷՆՔ, 21 ապրիլ

Նախարարական թերթեր Լուսիին կը պահեն երեսփոխանական ընտրութեանց արդեան վրայ։

Ընդդիմադիր կուսակցութեան թերթեր ընդհանուրն կը հաստատեն թէ Թրքիոյ նախարարութիւնը բոլորովին յաղթութեան մէջ։

Իսմայիլեա, 21 ապրիլ

Ապրիլ 11էն 21 Սուէզի ջրանցքէն անցնող նաւուց թիւն է 140 և տոնօրեայ հասոյթն 2,300,000 ֆրանք։

ԳՐԱՄԱԿԱ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՒՍԱՆՈՑ ԿԱԳԻՐՈՅ

Գալաթիա. 10 Ապրիլ

3 ամս. Լոնտրայի վրայ պանքայի)	.....	111
3 » » (վճռական)	.....	110 ½
3 » Բարիզ » (պանքայի)	.....	22 [illegible]
» » » (վճռական)	.....	22 90

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԹԵՂԹՈՅ

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

			Դրամ
Երեկ երեկոյ գոց.	(Միայն Դ. Սերի		17 10
Կարասին գոցուելէն վերջը	»		17 7
Բերայի մէջ	»		— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»		17 4
Բարձրագոյն գին	»		17 4
Նուազագոյն »	»		16 39
Կէս օրին	»		17
Փոխառութիւն 1858)	Ա. Սերի	Գ. Կ. Ա. Ո.	29
» 1862)			
» 1860)			
» 1863)	Բ. »	» Կ. » »	17 20
» 1872)			
» 1865)			
» 1869)	Գ. »	» » »	17 2
» 1873)			

Իւնիթիէ Եգիպտական

Երեկ երեկոյեան գոցուեցաւ	69
Այս առաւօտ բացուեցաւ Գ. կ.	68 20
Կէս օրին	68 15

ԲԱՅԵՆՏՈՒՄԻ

Ռոտիեթէ ֆէնէրալ	Գ. Կ.	Ա.Գ.Լ.Ր.	3	5
Ռուսի ֆէնէրալ	» »	Օսմ. »	6	25
Պանք տը Գոնս	» »	» »	5	5
Ռոս. Շանժ է վալէոր ...	» »	» »	3	25
Թրամուէյ	» »	» »	262	1/2
Լուսիլիի երկաթուղի	ֆր.		42	25
Ոսպիկասիոն տը Բրիորիթէ	»		—	
Բամենեմուզի Լաբրիսմի	»		—	

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	զրշ.	...	100
20 ֆրանկնոց	»	...	87 28
Անգլիական ոսկի	»	...	110 24
Բոլ. Իմբերիալ	»	...	90 14
Բրիմկց	»	...	54 15
Լուսպի թղթադրամ	»	...	9 12
» արծաթ	»	...	89 20
Ֆիորին	»	...	8 38
Ռէմ. արծ. (տարբ.)	»	...	107 26
Վենետոց	»	...	102 20
Հինգնոց	»	...	102 20
Մէճիտիէ	»	...	99
Պրնեմ	»	...	—
Թղթադրամ	»	...	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա, 21 Ապրիլ, ժամ 5 վայր. 45 երեկոյ

Ամբլ. քաղաքի-է			95 5/8
Օսմն. »	Սերի Դ.	բացուեցաւ	15 5/8
» »	»	գոցուեցաւ	15 5/8
» »	»	Ա.	29
» »	»	Բ.	17 1/2
» »	»	Գ.	15 5/8
Օսմանի 1871			61
Խոխառութիւն 1877			73 1/4
Պանք Օսմանի			11 5/8
Իստանպուլի փոխառ. 1873			85
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)			60 7/8
» առանձն. (բրիվիլեժիէ)			79
Տայրա Սանիէ			56
Տօմանիալ (փոխառ. Բանկրոտ)			73
Հունգարական պարտաթուղթ 4 0/0			—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ			25 586

Վիեննա, 21 Ապրիլ, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտրի վրայ	125 00
Օսմանեան երկաթուղի	24 20

Բարիզ, 21 Ապրիլ, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

| | |

Օսմանեան քաղաքացիաէ Սէրի Դ. բացուեցաւ	16 5
» » » գոցուեցաւ	16 15
» » Սէրի Բ.	17 25
» » Գ.	16
Օսմանեան երկաթուղի	42 50
» Բէյթի բաժնեթուղթք	—
Պանք Օթոման	545
Գրէտի Լիոնէ	530
» Ֆոնսիէ	132⁶ 25
Բաժնետոմս Լիոնի	1278 75
Սուէզի ջրանցք	2001 25
Ռուսական 5 % 1877ի	85
Իտալական Ռանթ	93 65
Եգիպտական միացեալ	314 27 1/2
Սպանիական (արտաքին)	57 1/4
Բրիօրիթէ ֆրէյբ	380
5% Հելլէնական	340
Զէք Լոնդրայի վրայ	25 39

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Ապրիլ 21, ժ. 10, վ. 30

Ֆրանս. Ռանթ, 4 1/2 %	108 22 1/2
Օսմանեան »	16 7 1/2
Եգիպտական միացեալ	311 25

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթ գիշեր Թէլֆոնիայի սրահին մէջ Գերմանական Երաժշտական ընկերութեան կողմէ տրուած նուագահանդէսին առթիւ, երաժշտասէր բարեկամ մը հետեւեալը գրած է լը-բտգրոյս Վարչական խորհրդոյ անդամներէն միոյն.

ԲԵՐԱ, 7 ապրիլ

Ազնիւ բարեկամ,

Երէկ մէկ երկսողդ առի, որու մէջ կը խնդրէիր ինձ Պ. Տէթիէի նուագահանդիսին երթալ և յետոյ քեզ գրել ինչ որ հոն պիտի տեսնէի և ինչ որ պիտի զգայի։ Շատ հաճելի պաշտօն մ'է, ճշմարիտը, երաժշտութիւն լսել. ո՛ւր էր թէ յաճախ ինէ այսպիսի ծառայութիւններ խնդրէիր. բայց թէ դիւրի՞ն է արդեօք ուրիշի մը հպորդել ինչ տպաւորութիւն որ մարդ կը կրէ նուագէրի մը կամ Վակնէրի մը նուագաց ունկնդրութեան ատեն, ահա գործ մը, որոյ համար իմինիս պէս ժանդոտած խլ գրիչ մը, կը յայտարարեմ անկեղծօրէն, բոլորովին անյարմար գործի մ'է։ Բայց մտածելով թէ բարեկամի մը գոհացում տալու փափաքն ամէն թերութիւն մոռցնել կուտայ, կը մտնեմ իսկոյն խնդրոյն մէջ։

Ցայտագրին համեմատ, ժամը 9ին, գիշերը, գիմեցի Թէլֆոնիայի մեծ սրահը, կարծելով թէ Եւրոպացիք մեր մայրաքաղաքին մէջ ալ այնքան ճշդապահ են որքան իրենց երկրին մէջ։ Այս կատարեալ պատրանք մ'էր։ Նուագահանդէսը 9էն չատ ուշ սկսաւ, և երեւի, մեղաւորն ալ միայն Ա-ռրեւելքի կլիմայն է, որոյ շնորհիւ, Եւրոպացին ալ, երբ խնդիրն որոշեալ ժամուն կազմ ու պատրաստ ըլլալ է, ամենահասարակ պարելքցիկ մը չտարբերիր։ Բաւական սպասելէ յետոյ, չչոհ մը եւաւ բանասէրներուն մէջ ծանուցանող թէ ընդհատ պիտի սկըսուի։ Ցայտագիրն ինքնին հրապարէք զուրկ չէր, և ես հետաքրքիր էի գիտնալ թէ Տէ-թիէ յայտնած է Պոլսոյ մէջ հատատել երաժշտական ընկերութիւն մը նման ասոնց որք կը վխտան Զուիցերիոյ և Գերմանիոյ ամէն կողմերը։ Միւս կողմէ ըմբոշխնելու, զգալու համար խմբերգութեան մը ցնցումները, երէկ երեկոյ մասնաւոր կերպիւ տրամադրեալ էի։ Ինձ յատուկ հոգեկան այն դիւրագրգիռ վիճակին մէջ էի որ ամէն երգողի բարի նիշ մը տալու համար չպիտի ունենայի ամենուրեք դժուարութիւն, բաւէ թէ փոքր ինչ հաւատարմաբար մեծ վարպետներու կտորները, զորս ունէին երգելու, երգէին արշեստիւ և սրտիւ։ Նախ Շուպերի մէկ Բէյսն ածեցին Շուպերը, դիտես, այն երգահաններէն մին է որոյ ամէն մի գրուածը երկնայի աւաշի մը պէս հաճեղ, հեշտագին և գիտուն է մանդամանս։ Խորութիւններն այնքան են, երանգաց ճոխութիւնն այնպէս բազմաբիւր, որ զայն հասարակութեան մը առջեւ մեկնելու յանդգնողն ինքն իսկ ըլլալու է ամենեւին սիրա և ամենեւին հոգի։ Արդ, երէկ երեկոյ Բէյսին մէջ վիոլն և վիոլոնչել բոլորովին կազմն կերպային։ Այս պարզաբար սրբագրութիւն մ'էր։

Շուպերէ յետոյ լսեցինք Գոմբերտ մը, ուր երիտասարդ Պ. Կասի այս քառածայն խմբերգութիւնը բաւական յաջողութեամբ կատարեցին։ Զօրաւոր չէին չատ իրենց ձայները, բայց երգեցողութեան ատեն չատուց օրէնքին չատ հպատակութիւն ցուցին։ Հաճոյք մ'էր տեսնել Պ. Տէթիէն որ ձեռքի մէն մի նշանով կը յարուցանէր երբեմն աչէն, երբեմն ձախէն, հոս-թաւ, հոն միջակ, քիչ մը հեռուն ոլորուն ձայնի ծառաբաններ, որոնք յետոյ անդպաբար ի մի նուագ ձուլուելով կը կազմէին լայն, ընդարձակ և մեծավայելուչ ներդաշնակութիւն մը։ Զգացա՛ծ ես, առրեկամ, որքան խորին են ձայներու հոսանաց այն տպաւորութիւններն որ երգէոնի մը բիւրաւոր լեզուաց պէս հնչելով կ'ինան հոգւոյդ վրայ ու սրտիդ, և երկնային արբեցութեամբ մը կը սիրավառեն զանոնք։ Այդ բոպէին մէջ է որ մարդս կ'զգայ ծնիլ իւր հոգւոյն մէջ անմոռանալի խէանքներ, բարեբաստիկ լինելու անզուսպ իղձեր, նման վարդագոյն այն ամպոց զորս երբեմն մեր գլխուն վերեւը կը տեսնենք, հեռուն, երկնից կապուտին մեջ, ամառնային գեղաւարթ օրերու մէջ, որք անոր համար այնքան աւելի գեղեցիկ մեզ կերեւան որք չուտ կը ցրուին ու կ'անհետանան։

Իբրեւ երրորդ կտոր մեզ նուագեցին Ռիւպէնշթայնի մի գրութիւնը։ Երկրորդ մասն աւելի հաճութեամբ լսուեցաւ քան առաջինը. արդէն ինքն իրեւ հեղինակ սերունդէ սերունդ անցնելու չկարծեմ թէ կոչուած ըլլայ։ Իւր մեծ համբաւը նա կը պարտի իւր տարօրինակ կերպիւ ճարտարմատանցը, որոյ օգտաւորիչ շարժման տակ դաշնամուրը կարծես ստուգածային մի գործի կը դառնայ։ Ռիւպէնշթայրի նուագելը պէսքէ է լսել, հոն է իւր հսկայ տաղանդը։ Դեռ կը յիշեմ այն յուզումդդը, երկու տարի առաջ, երբ Փարիզ եկաւ, Փարիզու կանանց դասուն մէջ թողուց, Շաթլէի թատրոնին մէջ դաշնամուրի վրայ ածելով Շոբէրի Մարշ ֆիւնէպրը և զայս պարունակող սենեակը։ Այդ օրը, կարծես, բնութիւնն ալ, հաւատա, բարեկամ, առանց կատակի, բնութիւնն ալ կ'ըսեմ, Ռիւպէնշթի յիր հետ միացած էր, հոգիներն աւելի զրդելու և յուզելու համար։ Երկինքն ամենաժպտուն սիրուն արեգակով մը զարդարուած էր. եղանակն ալ գարուն ըլլալով, ամբողջ Փարիզը, այդ յշիացած Փարիզը անարուեստ և անկեղծ տուիանք մը կ'զգար, այնքան հեշտութեամբ երկնքի խորէն տարուկ ճառագայթները կուգային արեւոր բորբոքել, և այդ արեւոր պիտի լսէին Շոբէնը, օ՞րէ, Ռիւպէնշթայնէ։ Այսպիսի դէպք մը ամեն մահկանացու չկրնար ունենալ կենացը մէջ. ամիս մը յառաջ ահագին թատրոնին բոլոր տեղերն արդէն բռնուած էին և ի՞նչ դիներով։ Ամեն բանաւոր ահմաններէ վերը։ Դքսուհի, կոմսուհի չմնաց Փարիզու և գաւառաց մէջ, խուռներամ ամէնն ալ արշաւեցին ի Շաթլէ, հոն երկրիս անծանօթ ձայներ ու ներդաշնակութիւններ լսելու։ Եւ, յաւարտ նուագահանդիսին, երբ ամբոխն դռներէն դուրս կը թափէր, նշմարեցի թէ չատերը կը չարունակէին տրամազրեաց ըլալ, իրենց կրծոցը մէջ դեռ զգալով Ռիւպէշթայնի մատանց թռիռումներն ու վանդերը, և չատերուն ալ սիրտն ու հոգին Շոբէնի խորազդեցիկ նուագին հետ յերկինս ի վեր սլացած տեսայ որ անոնց գնացին, մտքերնին ու հոգիին ի յանուրջս թափառական։ Այո՛, իսկապի պարտաւ գաւառի մէջ, միայն երաժշտութիւնն է, բարեկամ, որ կրնայ զքեզ տանիլ։ Բոլոր գեղարուեստից մէջ, անոր յատուկ է միայն աշխարհի կեղտոտ իրականութիւնները մոռցնել տալ։ Պէտք է հաւատալ, բարեկամ, աստուածային արուեստ մ'է այդ։ Քանի հեղ, ախորժով տիւռած եմ Միւսէի, իմ սիրելիս, ամենասիրած բանաստեղծիս սա տողերը.

... harmonie, harmonie !
Langue que pour l'amour inventa le genie,
Qui nous viens d'Italie et qui lui vins des cieux.

— Բայց փութամ խոստովանութիւն մը ընելու։ Երաժշտութիւնն որքան որ ալ երկնային կը համարիմ, չեմ ուզեր որ Իտալացւոցմէ զայն սորված ըլլանք։ Այս կէտին վրայ կը տարբերիմ պաշտած Միւսէս։ Եթէ Պ. Տէթիէ իտալական հեղինակի մը անունը գրած ըլլար իւր յայտագրին վրայ, ապահովաբար պիտի չերթայի։ Իտալացիք երաժշտութեան մէջ ինձ այն այնքան անտանելի են որքան Գերմանացիք երբ գաղղիերէն կը խօսին։ Մանաւանդ կը գգուէ հոգիս, բայց չգրաւեր զայն։ Այդքան հաճոյքի համար կարելի չէ մոլիլ։ Ուստի, բարեբախտ համարեցի գիս երբ ինձ ծանուցուեցաւ թէ Պ. Պոսէ Վակնէրէ նուագ մը պիտի երգէ։ Մեր ընթերցողաց գուցէ ո՛չ առաջինը ծանօթ է և ո՛չ վերջինը։ Առաջինին համար փոյթ չէ, ամենահասարակ երգիչ մ'է որ բաւական չարչարեց Վակնէրի սուտները, Վակնէրի՝ որ որեւիցէ երգիչի մը չէր յանձներ իւր գործոց մեկնութիւնը։ Բայց մահու չափ մեղք մը պիտի ծանրանայ այն ամէն հայ երաժշտի վրայ, որ չճանչնար այս վերջինը։ Վակնէր ինքն առանձին երաժշտականովիլեանոս մ'է, որոյ խորութիւնն մարդուս հոգւոյն թափացում կուտայ, ճիշդ ինչպէս Նիակարայի ահագնադղրդիչ ալիքը։ Լսելու է այս անման հանճարին գործերը Փարիզ «Լամուրէօի քանէրներու» մէջ և կամ ի Շաթրլէ ուր 250 նուագածու, իւրաքանչիւրն իւր մասին մէջ իբրեւ տաղանդ ճանչցուած, և այն ժամանակ բաղդաւոր Գերմանացւոց հետ խառնի հեղինակաց գործերն, որք քեզ կը ներկայանան աղքատին, մերկ և անպատուհաս յղացումներ, մինչդեռ Վակնէրի մը, Հայտնի մը, Պեթրովենի մը գրութիւններն ունին միշտ այնպիսի անսահման և անկարագրելի մի ինչ որ զքեզ կը դիւթէ, կը հմայէ և բոպէ մը զոգեցս գոգացում կուտայ անհուութեան այն ծարաւին զոր ամէն մշակուած հոգի չկրնար չ'ունենալ։

Պ. Տէթիէ, որ աւելի հաւաքք ունի քան միւոց, առաջադրած էր մեզ լսել տալ Պ. Նիէլը Կասի մէկ պալլադը, մասնակցութեամբ իւր ձեռքին տակ գտնուած խումբին։ Պէտք է քեզ խնացնեմ, բարեկամ, թէ Պ. Տէթիէ բան գործ ըրած է ծրիաքար երաժշտական կրթութիւն տալ կարգ մը անձանց, երկու տեսէն, որք, պարբերաբար կը հաւաքուին ի Թեւթոնիա, ընդհանրապէս երկուշաբթի գիշերներն և յետ երգեցողութեան, որք և կանայք երեկոյթը կ'տարտեն ամենավառ խանդով վառուած պարելով։ Որքան կին մէկ կողմէ, այնքան այր միւս կողմէ։ Պարկեշտ զուարճութիւնը մեղադրուելու կողմ մը չկրնար ունենալ, և պարը, գերասանական կեանքի մէջ, գեսանական մ'է։ Եւ ինչո՞ւ այսպէս չըլլայ, կա՛յ արդեօք ըսելէ պէս բանաստեղծական գեսանք մը։ Ապրին Գերմանացիք որ զայն հնարած են։ Ուստի, կ'ուզես պարելու փափագ համարէ, կ'ուզես երգելու նպատակ տես, իրաւունքն այս է որ կազմուած կայ Պ. Տէթիէի առաջնորդութեան տակ խումբ մը որոյ ամէն անդամները, թէ՛ կին թէ՛ այր, մեծ և գովելի եռանդ մը ցուցին լաւ երգելու համար Օլուֆի հոչակաւոր պալլադը։

Պէտք է յայտնել անմիջապէս թէ չատ դժուարութիւններ պարունակող կտոր մ'է այդ, և բոպէ մը, Օլուֆի մասը երգող երիտասարդը դերին ծանրութեան ներքեւ ընկճելու երիւղը տուաւ, ինչպէս նաեւ բարեկիրթ և բոլոր վին հանկիր այն Գերմանուհին որ Օլուֆի մօրը դերը կը նուագէր։ Ինչպէս չոքանչանամ այս ազգին վրայ որոյ ամէն մէկ անհատը երաժշտութեան համար այնքան պէտք կ'զգայ, որքան մեր հայ կիները, իրենց վայրենի ճաշակաց մէջ, սեւ, ճերմակ, կարմիր կամ դեղին չորերու համար մոլութիւն ունին։ Եթէ ստոյգ է թէ կինն արարած մ'է որ չկրնար մոլութիւն մը չ'ունենալ, աւելի կը սիրեմ որ նուագամոլ ըլլայ։ Ի՛ հարկէ, բարեկամ, ինձ համարկարծ չե՞ս արդեօք դու որ այժմ Վիէնայի վրայ կը սոլրիս ածել։ Նուագահանդէսը հարիւ մէկ ժամուէկս տուեց։ Տպաւորութեանցս գումարը Պ. Տէթիէի ի նպատ եղաւ սա պարն նկատումով թէ իւր առանձինն ջանքերով յաջողած է ներկայելի խումբ մը կազմել։ Զափազանց պահանջող կարելի չէ ըլլալ, ըստ որում, Պոլսոյ հասարակութիւնն որ կատարելապէս զուրկ է երաժշտութեան զգացումէ, կարող է իւր այս վիճակին մէջ, ոչ թէ փոքր ինչ քաջալերել, այլ յուսաբեկ և յուսակտուր ընել անհատական ձեռնարկութիւնները, իրաց այս կարգին մէջ։ Ինձ անկարելի է սրտմտութիւն մը չզգալ մեր ազգին դէմ, որ արեւելեան անհամ ճանչերով զակատեալ, չաշխատիր թօթափել հոգւոյ այդ կեղտը։ Որքա՞ն մենք աւելի յառաջ գնացած են այս մասին Ցոյները։ Ցերտին կոչկակը, պատուոյ նիշ մը կը համարէ ըստ Եւրոպական ոճոյ, խմբերգութեան մէջ կարենալ ձայնը լսելի ընել։ Մեր ազգայինք թերեւս, երաժշտութեան մասին, կը խորհին այնպէս ինչպէս կը մտածէ Վ. Հիւգո, որոյ համար, C'est le plus coûteux des bruits։ Անկասկած Վիքթոր Հիւգոյի այս խօսքը էն անհեթեթ մտածութեանց մին է։ Թնդիր է դիտնալ թէ մարդկութեան բարուց ազնուացման համար ո՞վ աւելի օգնող եղաւ, Վիքթոր Հիւգոն թէ Պեթովէն։ Քեզ և ինձի համար, անտարակոյս Պեթովէն։

Քոյդ Շ.

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ի ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Բ.

(Շար. Լ. Վերջ.)

Դասարաններէն ներս մտնեմք։ Առաջին եւ մեր ձաւաւոր դուռը՝ երրորդ կարգին դասարանն է, որ է վարժարանին հասակիկ և երիցագոյն կարգը։ Երեսուն եւ եօթը առոյգ պատանիներ զոյգ զոյգ դրասեղաններու առջեւ նստած են. կայտառ և զուարթ դէմքերնին իսկոյն լաւ տպաւորութիւն մը կ'ընէ։ Հագած են սեւ ասոնք եւրոպական ձեւով սանդան և չապկաձեւ զգեստ, մէջերնին կաշի գօտի։ Դասարանին որմերուն վրայ կախուած կան կենդանաբանական և պատմական պատկերներ, որք դասերուն ծառայած են կամ պիտի ծառայեն։ Դասատուին համար յատուկ բեմ մը կայ, և բազմաթիւ կանթեղներ կազմ եւ կախ կը մնան, որպէս զի գիշերային պարապմունքը հնարաւոր ընեն։ Գրեթէ նոյն են միւս երկու դասարանաց ալ կարգադրութիւնը. երկրորդը ունի 42 աշակերտ, իսկ առաջինը միայն 14։

Աւելի բարձր կարգեր չկան այժմ, զի վարժարանը միայն մէկ դասարանով բացուեցաւ, և իրեն հիմնական կանոն է բրած ինքն նախապատրաստել իւր աշակերտները, եւ իրաքանչիւր աշակերտը առաջին կարգէն սկսելով բարձրացնել մինչեւ վերջինը։ Ցարդ միայն քանի մի բացառութիւնը եղան ասկաւութիւ թոշակաւոր աշակերտաց համար, որ քիչ մը մեծ լինելնուն երկրորդ կարգի մէջ ընդունուեցան. սակայն այդ բացառութիւնները կրկնելու մտադրութիւն չկայ։

Սանասարեան վարժարանի այդ կանոնը իւր դրութեան անհրաժեշտ հետեւանքն է։ Ուսուցիչը յատկապէս պատրաստուած են Գերմանիոյ համալսարանական ընթացքն աւարտելով, և աշակերտած են Հերբարդի մանկավարժական ոճոյն, և անտի չեն յօժարիր չեղել երբէք։ Ուսման ոճը ուսուցչութեան հիմն է, եւ մէկ ոճով ուսած աշակերտ մը չէ կարող միւս ոճով շարունակել, և Սանասարեան ուսուցիչը իրենց ոճով կը բաղձան գործել։ (Զայդ կը գրեմք խօսքի կարգին համար, թէ ոչ՝ այդ կոչման դաւառացի դպրոցաց մէջ ոճ բառն իսկ մուտ գտած չէ։) Ուստի և լաւագոյն և օգտակարագոյն դատուեցաւ բոլորովին նոր եւ համարակ տղայներ ունենալ և բոլոր նոր եկածները նոյնպէս սեպել։

Սանասարեան վարժարանի ուսման ծրագիրը քանիցս հրատարակուած է, և Հերբարդի մանկավարժական ոճն ալ ուսեալ անձանց համար ծանօթ բան է. ուստի այդ կէտերը զանց կ'ընեմք մեկնել։ Անցած տարի յունիսին առաջին անգամ Կարնեցիք առիթ ունեցան տեսնել աշակերտաց յառաջադիմութիւնը, և կարծեցին թէ հրաշքով ուսած են. այնչափ զգալի և հիանալի էր մանկավարժական ոճոյն արդիւնքը։ Գլխաւոր արգասիքներն են միտքը սրել, նկատելու և խորհելու վարժեցնելը. ընդունելու և զննելու սովորեցնել, և տիշղոյութիւնը զօրացնել։ Դասատուութիւնք լոկ խօսքով ալ չեն աւանդուր, այլ միշտ պատկերներու կամ թէ պատրաստեալ առարկայներու միջնորդութեամբ։ Քանի մը հարիւր պատկերներ խաւաքարտերու ադուցուած, կախուած կամ դիզուած կը մնան իւրաքանչիւր դասարանի մէջ, իսկ թանգարանի առարկայներն առաջուց յիշեցինք. ասոնցմէ աւելի սովորականները առ ձեռն կը գործածուին։ Սանասարեան ուսուցիչը դասագիրք չեն յանձնած աշակերտաց, և իրենց դասախօսութիւնները ինորուստ կը պատրաստեն. զոմիրդ պատնալով, եւրոպացիներ և քաղաքացիներէ մի ման բանաստեղծական ընկերակցութեամբ յատուկ չգիկավայր մը պատրաստեցին իրենց համար. վերջապէս այս ձմեռ Զօրաբաժնի վրայ. հրամանատարը պատուիրեց մուծանել նոյն մարդը քաղաքիս զինուորական վարժարանին մէջ։

Զմշկավայրը յոլովամ այնչափ ատեն այնչափ սիրով կը զուարճանային աշակերտք, մօտ օրէն սահմանեալ է պարտիզի փոխարկուիլ, ուր աշակերտք ոչ նուազ սիրով հոգագործական գործիները ձեռք պիտի առնուն և գեղեցիկ բանջարներ եւ բոյսեր պիտի մշակեն։

Դէպ ի հիւսիս դառնալով կը մտնեմք մարզարանը, որ բաց օթեայ է, եւ կը պարունակէ ամեն տեսակ մարմնամարզական գործիներ. տակաւին հողը խոնաւ է, այլ քիչ օրէն Դ. Արուլեան էֆ. իւր փոքրիկ խումբը կը բերէ ասա պարաններու, ռանգուներու, յենարաններու և ձողերու վրայ ժիր և թեթեւ մարզեր կատարել։

Դէպ յարեւմուտս դառնալով կը գտնեմք դարձեալ մի տարարակ, արեւելեանէն նուազ ընդարձակ, որ է փոքր չշկիավայրը կամ փոքր պարտէզ, և ասոր անկիւնն է բուսատունը. խնամով պատրաստուած և խնամով պահուած ջերմանոց մը, յորում զանազան ընտիր տեսակ բոյսեր կը պատրաստուին որ եղանակին ներելուն բաց տեղ փոխադրուին։

Մշակական աշխատութեանց գլուխն է Նշան էֆ. Մատաթեան, և նորա խնամոյ ներքեւ յառաջ եկած պարտէզն, բանջարանոցը, բուսատունը և բուսատունը ոչ միայն գեղեցիկ են և զուարճացուցիչ, այլ օգտակար և արդիւնաւոր։ Վասն. կուսակալի յանձնարարութեամբ մայրի և բարի ծառերու յատուկ սերմանոցներ ալ պատրաստած է, և ժամանակէ դուրս և տեղը չճանչցուած զանազան բանջարներ ալ կը հասցնէ չարունակ։ Դառնալով ի հարաւ, կուգամք դարձեալ վարժարանի առաջը եղող բուսաստաններուն՝ ուր նախապատրաստական աշխատութիւնք սկսած են և Նշան էֆ. կը խոստանայ այս տարի նախորդը գեղարդանել։

Ցառաջանալով կը մտնեմք նորակառոյց չէնքը, որ կը պարունակէ երեք ընդարձակ դասարաններ և մի ննջարան և խորհրդարան, և միւս կողմանէ խոհանոցն ու մառանը իւր յարակից ներսով։ Ցետաւին չէնքին ներսի կողմը աւարտած չէ, այլ աւարտին հեռու չէ։

Ուսուցիչներէն Սարգիս Սոդիկեան և Գէորգ Արուլեան էֆէնտիներ յատուկ սենեակներ ունին, և Դաւիթ Ումիկեան և Տիգրան Բրուտեան էֆէնտիներ աշակերտաց ննջարանին մէջ կը մնան։ Իսկ Յակոբի Մատաթեան և Նշան Մատաթեան էֆէնտիներ ամուսնացեալ լինելով, յատուկ տուներ ունին վարժարանին փողոցին վրայ, այլ օրն ողջոյն վարժարան կը գան։ Ուրեմն իրենց պաշտօնները կատարելու։

Ա.յցելութիւնս պատմելով հաղիւ նիւթական արտաքին մասերը կարող եղայ համառօտիւ վարժարանի մը վրայ տալու։ տեղեկութիւնները չատ մ'ալ տեսական ներքին մասեր ունին, զորս ուրիշ մի առթի կը թողում ամիսի կերպով ծանօթացնել Աբեւելքի ընթերցողներուն։

* * *

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿ. ՀԱՅՈՑ

Ա. ՅՈՒՅԱԿ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍԻ ՀԱՆԴԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

	Օսմ. Ոսկ.
Օսմանեան Կայսերական Պանքա	60
Տիրէնտիւթիւն Արեւելեան Երկաթուղեաց	25
Բարձրագոյն Աբրահամ բաշա Քարաքէհեա	25
Բարձրագոյն Հալիմ բաշա, Եգիպտական իշխան	20
Մեծապատիւ Տեարք	
Յ. Սավարոյ Խան	15
Ս. և Ս. Կիւլզէնկեան	15
Յ. և Մ. Իսահակեան	15
Մ. և Յ. Յակոբեան	15
Ս. և Ս. Մաքսուտ	10
Մ. և Ռ. Ռէնճեան	10
Գ. և Ն. Ներսէսեան	10
Յ. Սիւմէան	10
Յ Մ. Գ. Շամասնճեան	10
Տ. Գասպարեանճեան	10
Օրոզդի	10
Գրէպի ֆէնէրալ Օթոման Պանքա	7 50
Վասեմ ձէվատ Պէյ	7
Յ. և Յ. Նորատունկեան	7
Բ. Հաճեան	6
Կիւլզէնկ Էսատեան և Ընկ.	6
Աղ. Տ.ղն Է. Ֆ. Մաղրօքորատաթ	6
Գումարք	299 50

ԻՐԱԴԻՏՈՒԹԻՒՆ, Տարբ. Սաֆրէի, գին 4 դահեկան։ Կեդրոնատեղին է Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց սենեակն։

ԷՎԱՆՍԻՐ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ

Էվանսիր Հիւմայուն վարիտաթը ուսումնական խոտարէսի մանկիւլաթ չիւպէնիսէ պէհէր կիւն միւզայէսէլէրի իճրա օլունմաստա օրան սաթիւզիքիր մանկիւլաթին մուայէնէ օրան 4 հաֆթա միւտտէթը իլանրնտան 4 ինճի հաֆթասը օրան իչտրա 1301 սէնէսի նիսանրին 3ինճի բազար էրթէսի կիւնինտէ էթիպարէն պիր հաֆթա զարիֆրնտա թալիպ օլանլարան գէյմէթը մուխամմէնէսինին էօրինէ միւսաի թէէմին ազէչիսիլէ պէրաայէր իտարէյի մէգրիբէյ միւրաճաաթի իթմէկէրի ըզարմ կէլիր, ալէյնը մուաճաճէլէյէ մանհուսպէն սուբէթի մէրիի դաարէլ օլունմայաճաղը տէօրտինճի տէֆա օլարաք իլան օլունուր։

• • 12 • • 3500 • — (1) Թօրխանէյտէ էքմէքճի պաշը մահալլէսինէ Զէյնէք ասգաղընտա Սիրահիէր ադասը Մուսթաֆա ադա վագֆընտան թէէրպիէն 38 մէթրօ արսատա 2 օտա վէ պիր գէյսու վէ 15 մէթրօ պաղչէ ի միւշթէմիլ ալաչաղ պիր պաղ մէնզիլ։ զալիթ նուսէրօսը 1203։

• • 3 • • 15000 • — Գալաթատա Օդճու Մուսա մահալլէսինէ Պայդուշ Զըգմաղը ասգաղընտա ճէնէրէթմէքեան Սուլթան Ահմէտ խանը Սայիս հաղրէթլէրինին վալիտէսի Սուլթան վագֆընտան թէէրպիէն 128 մէթրօ արսատա 8 օտա վէ 2 սուֆա վէ պիր գէյսու վէ չէհրի 450 զրուշ քիրալը ալաչաղ պիր պաղ մէնզիլին սիւիւս հիսէսի։ 1152։

• • 3 • • 3250 • — Զարչանպատա Պէքճիլէր մահալլէսինէ Թէքէէ ասգաղընտա Տարիւտատատ ադասը ՆՀՀէտ ադա վագֆընտան թէէրպիէն 91 մէթրօ արսատա 4 օտա վէ 2 սուֆա վէ 1 գէյսու վէ 80 մէթրօ պաղչէյի միւշթէմիլ ալաչաղ պիր պաղ մէնզիլին բուպ հիսէսի։ 2875։

• • 5 վէ 7 • • 333 • — Գալաթատա Քէմանքէշ Գարա Մուսթաֆա բաշա մահալլէսինէ Թալիլ բաշա ասգաղընտա Գուլէի զէմին վագֆընտան մէգէթիր նիւմէրօլար իլէ մուրագգամ 2 պաղ մանգալարրն ատրուսնինէ 2 զրրա 12 բարմագ գալէ տուվարը մահալլինին 6 հիսէսէն 1 հիսէսի։ 1016։

• • 15 • • 315 • — Սուլթան Սէլիմ գուրպինէ Խաթիպ Մուսլիհէտտին մահալլէսինէ Սագրզ ադասը ճատաէպինէ 15 նուէրօ իլէ մուրագգամ չէյլա Վասի վագֆընտան թէէրպիէն 3040 մէթրօ պիր գրթա պօսթանրն 12 հիսէսէն պիր հիսէսի։ 2510։

• • 17 • • 1666 • — Սուլթան Սէլիմ գուրպինէ Խաթիպ Մուսլիհէտտին մահալլէսինէ Սագրզ ադասը ճատաէպինէ չէյլա Վասի վագֆընտան թէէրպիէն 3040 մէթրօ պիր գրթա պօսթանրն սիւիւս հիսէսի։

• • 234 • • 2000 • — Գօճա Մուսթաֆա բաշատա Գօճա Մուսթաֆա բաշա ճատաէպինէ Նէֆսը Հարէմէյն վագֆընտան թէէրպիէն 45 մէթրօ արսատա մէպնի 2 օտա վէ 1 գէյսու վէ 164 մէթրօ պաղչէյի միւշթէմիլ ալաչաղ պիր պաղ մէնզիլ։

• • 21 • • 2250 • — Պալաթ գարուտ տախիլինտէ Հաճի Խա մահալլէսինէ Մէքթէպ ասգաղընտա Էվլաֆի կէսիքեաթրնտան թէէրպիէն 95 մէթրօ արսատա ֆէկէֆինէ 3 օտա վէ 30 մէթրօ հաֆթալ մահալլինի միւշթէմիլ սէնէվի 1300 զրուշ քիրալը ալաչաղ պիր պաղ էֆօրէքճի ֆուրունը կէսիքիրին 15 սէհիսի հիսէսի։ 125։

• • 10 • • 2500 • — Էյնէսլ էնսարիտէ Ճամիի քէպիր մահալլէսինէ չէգմաղ Համամ ասգաղընտա էյնաճ Մուրթազա էֆ. վագֆընտան թէէրպիէն 60 մէթրօ արսատա մէպնի ֆէկէֆինէ 2 օտա վէ 1 սուֆայը միւշթէմիլ ալաչաղ պիր պաղ մէնզիլին նըսֆը հիսէսի։ 1822։

Զէյրատ մուհարրէր մալիմանրն չէնտտէֆա կագէթալար իլէ իլանը վէ միւնասիսի մարիֆիթիլէ տախի միւզայէսէի ալէնիյէսի իճրա օլունտուղու հալտէ, պիր կէնտու թալիպ զուհուր իթմէմիշ վէ մանգաֆի թէքբար իլանը ուսմուրը զարուրիյէսէն էէօրիւնմիւշ օլմաղա, թալիպ օլանլարրն պալատէքի չէհրատ մուհարրէր օլտուղու իլպրէ իտարէյի մէգթիւրէյէ միւրաճաաթ իթմէէրի իլան օլունուր։

• • 10 • • 7000 • — Նէէր Էվինինէ Տէնիզ Ադասը մահալլէսինէ Գօլ պաշը ասգաղընտաճօլա խաթուն վագֆընտան թէէրպիէն 342 մէթրօ արսատա պիր գուլա վէ 380 մէթրօ պաղչէյի միւշթէմիլ մուգատտէտա մէնզիլ վէ էլէէմ պիր պաղ եէմէնիճի ֆապրիկասընրն պիճիճիա։ 2539։

• • 23 վէ 26 • • 6250 • — Գուսգաբուտա Զաարբրգընէմէտ Զէյլպի մահալլէսինէ Պալի բաշա ճատաէպիլէ Քէօսիբրճիս ասգաղընտա Հարէմէյն կէսիքեաթրնտան թէէրպիէն 46 մէթրօ արսատա ֆէկէֆինէ 3 օտասը միւշթէմիլ սէնէվի 5650 զրշ քիրալը մուգատտէտա պիր պաղ պաղրգճը վէ էլէէմ քեարիբր սէպզիվթմը վէ պաղրգճը տիբեանլարընրն 3 հիսէսէն պիր հիսէսի։ 1482։

• • 9 • • 2000 — Գալաթատա Ճամիի Քէպիր մահալլէսինէ Մինէ ասգաղընտա Նէֆսը Հարէմէյն վագֆընտան թէէրպիէն 68 մէթրօ արսա սէրուտինէ պիր գուլայը միւշթէմիլ պիր զրթա մէնզիլ պիր արսանրն նըսֆը հիսէսի։ 132։

• • 58 վէ 60 • • 2000 — Էյտիրնէ գաբուրնտա Զագրը աղա մահալլէսինէ Լիմանը ասգաղընտա Սիւլէյման Սու պաշը վագֆընտան թէէրպիէն 199 մէթրօ 2 պաղ մէնզիլ արսասը։ 2145։

• • 5 • • 16671 • — Իսսիիւտարտա Սինան բաշա մահալլէսինէ Թօբրագ ասգաղընտա Նէֆիզ Ղաբի Սինան վագֆընտան թէէրպիէն 7486 մէթրօ վէ տէրուտինէ քէպիր պիր գուլա վէ պիր հավուզ վէ պիր ախբեր վէ 76 մէթրօ արսատա 2 պաղչէսան օտասընը միւշթէմիլ սէնէվի 4500 զրուշ քիրալը պիր զրթա պօսթանրն 13 հիսէսէն 5 հիսէսի։

• • 13 • • 1000 • — Գալաթատա Ագրալ Ճամի մահալլէսինէ Ախմաճա ասգաղընտա Էվլաֆի կէսիքեաթրնտան թէէրպիէն 36 մէթրօ արսատա պիր գուլա վէ 380 մէթրօ պաղչէյի միւշթէմիլ մուգատտէտա մէնզիլ վէ էլէէմ պիր պաղ եէմէնիճի ֆապրիկասընրն պիճիճիա։ 2539։

• • 23 վէ 26 • • 6250 • — Գուսգաբուտա Զաարբրգընէմէտ Զէյլպի մահալլէսինէ Պալի բաշա ճատաէպիլէ Քէօսիբրճիս ասգաղընտա Հարէմէյն կէսիքեաթրնտան թէէրպիէն 46 մէթրօ արսատա ֆէկէֆինէ 3 օտասը միւշթէմիլ սէնէվի 5650 զրշ քիրալը մուգատտէտա պիր պաղ պաղրգճը վէ էլէէմ քեարիբր սէպզիվթմը վէ պաղրգճը տիբեանլարընրն 3 հիսէսէն պիր հիսէսի։ 1482։

• • 9 • • 2000 — Գալաթատա Ճամիի Քէպիր մահալլէսինէ Մինէ ասգաղընտա Նէֆսը Հարէմէյն վագֆընտան թէէրպիէն 68 մէթրօ արսա սէրուտինէ պիր գուլայը միւշթէմիլ պիր զրթա մէնզիլ պիր արսանրն նըսֆը հիսէսի։ 132։

ճատուէսինտէ Տարիւսատէթ ազատը Մէրճան աղա վագֆնտան թէրպիէն 342 մէթրօ պիր գրթա մէջիդլի արսաքնէն բուսպ հիսսէսի· 1447 ։

• • 105 • • 1300.—Գասըմ բաշատա Ճամիի Քէպիր մահալլէսինտէ Թէբռանէ գառուսը ճատուէսինտէ Ա. ի բէյիս վագֆնտան թէրպիէն 13 մէթրօ արսատա չէհրի 50 դրշ. քիրալը պիր պալ թէրպի տիւքքեանընդն սիւլան հիսսէսի· 183 ։

• • 73 • • 3333.—Հայտարատա Աչրդ բաշա մահալլէսինտէ Հայտար ճատուէսինտէ Գարա Իսմին վագֆնտան թէրպիէն 266 մէթրօ Քէվգինտէ 2 օտա վէ պիր գույու վէ չէհրի 200 դրշ. քիրալը Լալիէպի սալը պիր պալ խօրասանէը տիւքքեանը տէրօս. Նինտէ միսթէգարը պիր խօրասանէը կէտիրիլինն 6 հիսէտէն պիր հիսէսի· 2595 ։

• • 3 • • 1333. — Լալէլիտէ Պալատան աղա մահալլէսինտէ չրգմաղ Պալատան սօգաղընտա տէֆթէրտար Մուսթաֆա էֆ. վագֆընտան թէրպիէն 91 մէթրօ արսատա 2 օտա վէ 2 սուֆա վէ պիր գույու վէ 90 մէթրօ պալդչէ վէ 19 մէթրօ արսատա մախպաս մահալինի միւշթէմիլ ալաչալ պիր պալ մէնզիլին սիւտիւս հիսսէսի· 2013 ։

• • 3 • • 3123.—Եէնի պալդչէ Գարասաչ մահալլէսինտէ Գանը օսգատա Հարէմէյն կէտիքեանընտան թէրպիէն 7600 մէթրօ տէրունինտէ պիր օտա վէ պիր գույուը միւշթէմիլ սէնէվի 3500 դրշ. քիրալը պիր գրթա պօսթան կէտիրիլինն 40 սէհիմոնդն 5 սէհիմի· 1391 ։

• • 1 • • 4333.—Եէնի պալդչէ Գասաքէր Մէհմէտ էֆէնտի մահալլէսինտէ Մէհմէտ աղա սօգաղընտա թէրպիէն 7600 մէթրօ վէ տէրունինտէ պիր օտա վէ պիր գույուը միւշթէմիլ սէնէվի 3500 դրշ. քիրալը պիր գրթա պօսթան կէտիրիլինն 120 սէհիմոնդն 5 սէհիմի· 1338 ։

• • 1,25,27,29 • • 30 • • — Գալաթա սարայ Եաղդճը մահալլէսինտէ Տիւպէք սօգաղընտա թէրպիէն 121 մէթրօ արսատա 4 օտա վէ պիր սուֆա վէ պիր գույու վէ 165 մէթրօ պալդչէ վէ պիր սարիդճը միւշթէմիլ սէնէվի 160 դրշ. քիրալը Մուէյիդզատէ վագֆընտան տիրչալ պիր պալ մէնզիլին սիւիւս հիսսէսի մահալլէսին տիկէր սիւիւս հիսսէսի հիսսէսարը թարաքիրնտան հիսսէսի մահալլէսի իլէ պէրպայէր ֆիրուսթ օլունճաղը· 729 ։

(1) Ճիւսթէյէրին պարարընտա իւր հիրատա պուլունան բագդատար՝ մահալիսանն նիւմէրօլարընը, վէ թէնճի հիրատաքիրէր՝ գէրյէթի մուխամմէնէլերինի պիրիրինէ տիրլեր ։

ԲԱՌԳԻՐՔ

ՀԱՑ—ԳՕՂՂԻՍԸՆ

Ի Ա. ՆԱՐ-ՊԷՑ ԼՈՒՍԻՆԵԱՆՆԻ

Բ. ՏԻՊ

Տպագրեալ է Փարիզ

Գրական տարաբաղխութեան ատաբելու և ազգին ուսանող պատանեկութիւնը քաջալերելու բարի նպատակաւ, մեծանուն հեղինակը բարեհաճած է 25% զեղչ ընել իր վերոյիշեալ աշխատութեան գնոյն վրայ, որ իր տեսակաւն միակ և պատուական-գոյն գործ մ'է Հայ մատենագրարանին մէջ ։

Գինն կազմեալ օրինակի, ֆրանկաւ 20է 15 ֆրանկ

Յիշեալ գրքին վաճառման ընդհանուր գործակալութիւնն այսուհետեւ յանձնուած է առ Ե. Վրոյր և Ընկ. Թղթավաճառ ի Կալաթա, Քօմիսիոն խանին դուրսը, թ. 23։— Զգաւուր տասանորդով կը վաճառուի մեծ քանակութեամբ գնել ուզող գրավաճառաց։ Ազգային հասատատութիւնք, նոյնպէս և վրայեալ կարօտ սեսանոգք իրաւունք ունին տրժանաւոր զեղչ մը ստանալ որպէսզի գընոյն վրայ ։

ՊԱՆԳԸՐՄԱ ՊԷԼԼԷՏԻՆԷ ՄԷՃԼԻՍԻ

Իմիյոպը պա Իբրահէի Սէնիլ Պանոբրմա պէլէտիլէսինէ իհսան պուրլուրան Պանոբրմա լիսանը բրիմիբմ սէտատ ի իսկէլէսինին պիր միւթէահհիւտ մարիֆէթի իլէ ինշա օլունմադ իւզրէ միւնագասա գօնուլբուզուն Նասան, թալիպ օլանլարին թարիխի իլանանէն պիլ էթիպգար նիսանը բուսի գայէթինէ կատար տարիխի գրանանը բուսի գայէթինէ կատարտարը իլան օլունուր ։

30 մարտ 1301

ԻԼԱՆ

ԽԱՉԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՑԻ ՇՈՀԱՆԷ

Հաթապ անպարը իչիւն պլընաճագ օտուն վէ քէսմիրիւ գարարը գաթիսի իչպուն նիսանը բուսինին օնունճու չարչէնպիհ կիւնիւ վէրկէճէկինտէն թալիպ օլանլարին եէվմի մէղքիւրեէ սաաթ տօբուդան գատար Խազինէի Խասսայի Շահանէտէ պուլունմալարը իլան օլունուր ։

6 Նիսան 1301

3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՂ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Էպենիէյի տոկէրիէ լազրմէսի իչուն եիկիրմի պին ատէտ Մարսիլիանէն Կիշար ֆիրէր քիրէմիտի իլէ պու մզատար քիրէմիտէ լիւզումի օլան մահէէլիին մէսապայեառը մուգարրէր օլարդրնտան վէ իչպու շէհրը նիսանին օնունճը չարշէնպիհ կիւնիւ միւնագասայի գամի յէսի իճրա իտիլուպ եիմէսի փէնչէնպիհ կիւնի եալնէրզ եիւզատ պէշ թէնզիլի գասարը գամիրէրի վիրիլէճէկինէն իմտա թալիպ վէ օն պէշնճը սալը կիւնի եիւզատ պէշ թէնզիլինէ բարկպ պուլունարէրին մաղամ սերատէրի էէմմէլիմիը ումումիլէ ատրէսինէ կէմէլէրի իլան օլունուր ։

6 Նիսան 1301

3—3

Մեր Քրանսագէտ ընթերցողց կը յանձնարարենք յատակ, որոշ և տարբական դիրք մը որ հասարակութեան կը ծանօթացնէ բրժշկութեան դարանիներեն, այդ կարեւոր գիտութեան, որու վրայ տեղեկութիւն ուզենալ հարատար է ամենուս ։

Այդ գրքին վերնագիրն է «ԺՈՒՌՆԱԼ ԿԱՆ ԲԱՆ ԳՈՐԾԱՌԱԿԱՆ ԲԺՇԿՈՒԹԵՒՆ», զոր կը հրատարակէ Տոքթր Բոլ Լատարթ, երիտասարդ հանրածանօթ դիտաւոր մը որ նաեւ նշանաւոր գրող մ'է, աշխատակցութեամբ Բժշկական վարժարանին վարպետ ուսուցիչներու, Հիւանդանոցաց Բժիշկներու և Վիրաբուժներու, և Փարիզի նշանաւոր մասնագիտաց, ինչպէս Պ. Պ. Պէնի-Պատ, Պէռժրան, Պուլէ, Տրլապիվ-Ֆոռ, Ֆանօ, Կարիէ, Կառիկու-Տէկառէն Ժիւլ-Կէռէն, Լանարիէօ, Լապատի հին „Մաչան, Մանէն, Բէան, Բուլէ, Ռապայէր Տը Սուսա եւ եւ։

Այս բառարանը կը պարունակէ մարդս կազմութեան և բնախօսութեան անհրաժեշտ տեղեկութիւնները։—Նկարագրութիւնն ամեն հիւանդութեանց, ախտանիշերն որոնք կարելի է ճանչել զոյնս, և անոնց իւրաքանչիւրին յարմար դարմանն ։—Ակնթ կ'անցունէ սովորաբար գործածուած բոլոր զեղերը, կը սովրեցնէ անոնց բաղադրութիւնը, յատկութիւնն, և զոյնս պատրաստելու ու գործածելու կերպը ։—Մանրամասնօրէն կը նկարագրէ թունաւորելոց, վիրաւորելոց, խեղդելոց, շնչհեղձելոց պրուելիք դարմանները ։—Այն մարդու անհրաժեշտ այս գրքին մէջ մեծ տեղ կը գրաւեն մանուանդ առողջաց, հիւանդաց և ապաքինելոց ուտելիքներուն ։ մանկանց, կանանց և ծերոց առողջաբանութիւնը ։ ամեն արուեստի, ամեն ճարտարութեան առողջաբանութիւնն, և վերջապէս քաղաքաց ու գիւղերէն հանրային առողջաբանութիւնը ։

«Ժողովրդական բառարան գործածական բժշկութեան» գիրքը կը պարունակէ 1,000 պատկերներ, որք կը դիւրացնեն բնագրին հասկացողութիւնը ։

Հրատարակիչը իւրաքանչիւր ամսոյ տեսակ՝ ամ տեսակ 10 ռանթիկ և դ-ին 50 ռանթիկ ։—Կարելի ամբողջ գործին բաժանորդ գրուիլ և մաս առ մաս ստանալ, Օսմանեան ոսկի մը զրկելով Դպրոցի Էֆէնտիի, Դարպաքէզ, Տէլիրմէն խան, թիւ 16 ։

18 դդ տեսարն հրատարակուած է ։

1882 ԳԻՍԱՒՈՐԸ

Այս հռչակաւոր վուշեայ սիարի թուղթը որ ամենանուիր տեսակէ է, կը յանձնարարուի ծխողաց ։ Մարքապաղարիս բժշկական վարժարանը փորձելով հաստատած է թէ և ոչ մէկ թունաւոր բուսական նիւթ կը պարունակէ ։ Ընդհանուր չտեսնուած՝ բոլոր Տաճկաստանի համար Ղալաթիա, Մանանէ փողոց Սիթէ Ֆրանսէզ, 82 թիւ, Պ. Զարարիա Մարանկիոսի վաճառատունը ։

Կը գտնուի նաև Կ. Պոլսոյ և Ղալաթիոյ բոլոր ծխավաճառաց քով։

56–78

ՄԷԳԱՊԻՐԻ ՇԻՒՊՈՒՆ

Եոթոր

ՇԷՀՎԷԹՏԷՆ ՀՈՒՍՍՈՒԼ ԿԷԼԷՆ

ԽԱՍԹԱԼԷԳԻԼԸ

Մէրհում Աբմենակ Հայկունիին ասորը մէշհուրսէսինէն Դէրէնմէ Երէ-պատարագ նամ քիմիագր էրմէնի իլ Հրաւիք օլարաղ ուէր մի քէմիկ սուրէթ. ատ Թիւրքճէյէ թէրճիմէ, խանիմիշ օ. լուպ, Գաֆաֆիեան քիմիագիտանէսին-ատ օ զրուչա սանթրիմաղ տատ ատրբ ։

ԼԼԱՆ

ՊԱՆՂ ՍԷՐԱՍՔԷՐ

Կիւզէլ Սաբսօնէա չուհասը արշընը ճէտիտ իւչ պին պէշ եիւզ պէհէր արշընը ճէտիտի զրուշ եիրմի իքի փարայ օիուզ ։

Ալ Սաբսօնէա չուհասը արշընը ճէտիտի եիրմի զրուշ օիուզ փարայա ։

Նէվրէսիմ սորմա արօշէթ ։

Զիգթի իւչ եիւզ օն պէշ գօշ ազասընա մախսուս ։

Զիգթի պին իքի եիւզ էլլի պէշ եիւզ պաչրնա մախսուս ։

Զիգթի ազգուզ եիւզ էլլի եէտի միլլադիմը եվվէլէ մախսուս ։

Զիգթի պին իւչ եիւզ օիուզ իքի միլլադիմը սանիյէ մախսուս ։

Ճէվան իւչ պին սէքիզ եիւզ էլլի ազգուզ ։

Պէրպիրի իւզէրինէ պէհէր ֆիգթի ալթմիշ եէտի զրուշա ։

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարընա չուբուրթը մանդարէէսինէ վէ նիմանէ-լերինէ թէսկիրէն միւպարեա օլունմազ իւզրէ մէվզիի մինագ ասլա գօնուլան պարատէ մուրազամ իւչ զալէմ էշէպի ֆիրանիր մուրագգամ-լերի իլէ թալիպլերի էօհանէսինէ օ-լուպ նիսանը բուսինին օն պէշինճի փաղար իրիէսի կիւնինէ գասար պէ-հեր կիւն միւնագասար պիլիճրա մէզ-քիւր կիւնէ գարարը գամիրէրի վի-ռիլէճէկինէն իմտա թալիպ վէ օն ալթընճը սալը կիւնի եիւզատ պէշ թէն-զիլինէ բարկպ պուլունարէրին մաղամ սերատէրի էէմմէլիմիը ումումիլէ ատրէսինէ կէմէլէրի իլան օլունուր ։

8 Նիսան 1301

2—3

Les vrais Fumeurs de Cigarettes doivent faire usage du JOB ou ne pas fumer!!

Jean BARDOU SIGNE : Jn Bardou

et ne fabrique que cette Marque.

ՆՈՐՏՏԱՑՔԷԼ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԻՀԱՄՊՈՒՐԿ

Յիշեալ ընկերութիւնն հրդեհի դէմ ապահովագրէ տուներ, կարասիներ, խանութներ և ապրանքներ այժ չահաւէտ պայմաններով, միջնորդութեամբ իւր ընդհանուր գործակալութիւնն

ՇԻՆՏԼԷՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Ի. ՊԱԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱԼԻՈՒ, ՃԷԼԱԼ ՊԷՑ ԽԱՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE
Insurance company
ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻԹ ԵՒ ՄԷՐՔԱՆԹԱՅԼ
Լոնդրայի Ա Էդինբուրկի ապահովութիւն

ընկերութիւն	Ամբ. Լիր.
Ամուսնալ դրամագլուխ	3,000,000
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	2,500,000
Վճարեալ »	625,000
Պահեստի դրամ հրդեհի պատա.	1,592,235
հականութեանց դէմ	
Կենաց ի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	3,841,194
	6,058,429
Հրդեհի ճիւղին հասոյթ 1883 տարւոյ	1,186,865
Կենաց ճիւղին հասոյթ 1883 տարւոյ	551,307
	1,738,172

NORTHERN
Assurance company
ՆՕՐԹՀԷՐՆ
Լոնդրայի Ա Էդինբուրկի ապահովութիւն ընկերութիւն

	Ամբ. Լիր.
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	3,000,000
Վճարեալ »	300,000
Պահեստի դրամ հրդեհի պատա.	844,871
հականութեանց դէմ	
Կենաց ի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	1,778,390
	2,890,171
Հրդեհի ճիւղին հասոյթ 1883 տարւոյ	520,206
Կենաց ի ճիւղին հասոյթ 1883 տարւոյ	251,572
	771,778

Պատրաստեալ իւր բաղմաթիւ յաջախորդաց և քաղաքիս ընդհանուր յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցանէ թէ ինչն վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուի, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանէ։ Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ հանձնաւոր բաժանում մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելի արագ գործելու ապահովութիւն բոնողներու ինչպէս ներկայացնելու։

Գրքոյկ ամեն կարգի վառանդաւոր ապահովութիւնք հրդեհն ընդունելի, ինչպէս Բերայի, Ղալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մատակայ քաղաքներու, գիւղերն և գաւառները։

MARITIME
Insurance Cie limited of Liverpool
Capital Lt. 500,000
ՄԱ ԻԹԱՅՄ
Ծովային ապահովութիւն ընկերութիւն
Դրամագլուխ 500,000 Անգլ լիրա

Սուտ ապրելոյը, շրջեանաներու և առաքաստանաւերու մէջի վաճառքներն ու կարասիները խիստ օգտակար պայմաններով ապահովելու իշխանութիւն տուած է ընկերութեան կողմէ։

Գիներուն և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն Կալաթա, Քօմիսիոն խանի անկիւնը՝ երկրորդ կամուրջին վրայ նայող սենեակն, առ.

Կ. Պոլսոյ Ընդհ. Գործակատար յիշեալ Ընկերութեանց

ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ

ՕՍՊՈՐՆԻ ՅՈՐԵՆ ՀՆՁՈՂ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՆ

Օրը 33,000 քառակուսի կանգուն պարտէզ 55 պէնիկը հնձէ, ծանրութիւնն է 230 օքսայ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր գործակատար Մարտիշ և Յովհաննէս Մուրատեան եղբարց Կալաթա Եօրխանճը Լար ճատտէսի թիւ 70 և Պոլիս, Ֆինճանճըլար Եօղուշը, Եուսուֆեան խանի դիմաց թիւ 22։

ԵՐՈՒԱՆԴ Մ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՄԵՐ ԵՒ ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ՄԱԶԻ ՆԵՐԿԵՐՈՒ

204. – Մահմուտ բէյ էլտ, Ռ.– 204

ՄԵՐ ՆԵՐԿ

Թուրքիոյ մէջ պատրաստուած եւ գործածուած սեւ ներկերուն վրայ իմ կատարելագործեալ բաղադրութեանս առաւելութիւնը յաճախորդք գէթ մի անգամ փորձելով կրնան հակասել։

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ՆԵՐԿ

Կան այնպիսի մաղեր որ ի բնէ չաղանակագոյն բայց ճերմակ մազերով խառն են։ Իմ բաղադրութիւնս, որ տասն վայրկեանի մէջ մազերն իրենց բնական գոյներն կը դարձնէ, առանձին մինչեւ մէկ ու կէս ամիս կրնայ տեւել, առանց անոնց բնական փայլունութիւնը կորսնցնելու, որով կը գերազանցէ Եւրոպայէ եկած սեւ և չաղանակագոյն նմանօրինակ ջուրերը, մանաւանդ որ քիմիական բաղադրութեամբ ՀԱՍՏԱԿԱՐ հետեւանք յառաջ չբերեր բնաւ։ Վերոյիշեալ ներկերը գործածելու եղանակին վրայ տեղեկութիւնք կը տրուին վաճառատունէն։ Գիները յոյժ գոհացուցիչ են։

Շատ գնողներու համար 20 % զեղչ կը լինի։

33—52

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՕՍԸՐԱՆ

ՓՈՒՐԻԶԻ

«ԲՈՒԿԻ կապայնի, երկրամասառն, կազդուրիչ հանքաջուրերն են միակ ամենապոլ դարման ընդդէմ սպամ-խի և ալեաց գիտաբերանց։ Կը ներգործեն՝ կանոնաւորելով այն մեծ պաղատնները որք Մարսոզութեան գլխաւոր գործողութիւնը կը կազմեն։

Բրոֆ. ԹՐՈՒՍՕ»

POUGUES

ԲՈՒԿԻ կալցաբարային, երկրամասառն, կազդուրիչ և սիսորձաբեր Ջուրերն իրենց մասնաւոր բաղադրութեան կը պարտին իրենց յաջողութիւնն եւ առանձնաշնորհեալ ջրոց մէջ դասակարգութիւնը։ Այս Ջուրերն, յոյժ հարատեւ, կը պարունակեն իբր ճ կրամ աղ մը դէ լիտրի համար։ Այդ ազբուրն մէջ ամենէն առատներն են Բարոնին որ ՀԷ և Բարոնին որ Մանէսի, որով ամբողջովին կը տարբերին Ֆրանսայի միւս կալցաբարային աղբիւրներէն որք մասնաւորապէս ստասի և բոդասի տիպրաղոնդիլ աղէր կը պարունակեն։

Այդ հանքաջուրեր կը ներգործեն մանաւանդ ստամոքսն ազիզը տանող փողին վրայ՝ զոր թեթեւ մը գրգռեն, չէզոքացնելով մասնդամայն թթուն որ կրնայ զատել հիւթն, եւ միզական ու ծնողական գործարանաց վրայ, որոց տարաբաղեալ ցաւերը կը վերանորոգեն։

Անոնց գործածութեամբ, մարսողական ճորձնորութիւնը կը վերծանի այն ամեն կապերէ որք կ'արգելուին զինքն թէ՝ ստամոքսին և թէ՝ աղեաց մէջ։

Այս առաջին արդիւնքը բնականաբար յառաջ կը բերէ ճորձարանաց կարգաւորութիւն, որովհետեւ կենաց այժերն համեմատական են մարսողական գործարանաց մէջ կատարուող վերանորոգիչ աշխատութեան։ Ապրիլ կը հետեւի թէ ընդհանրական ջերմերէ յառաջ եկած դիւրանդիւնէ և արեան նուազութիւն։ Հիմնուին կը բուժին ԲՈՒԿԻ հանքաջուրերով, մանաւանդ որ անոնց բուժիչ գործողութիւնն նոր տարբ մը կ'առնու ֆոսֆորի աղ ունենալնին։

ԲՈՒԿԻ հանքաջուրերը կը ծախուին, շիշն 80 սանթիմ, ՃԻՕՎԱՆՆԻ ԱԼԻԲՐԱՆՏԻ ԸՆԿ. գործակալութիւնը, Դեղարան Տելը-Սուտա, Բերա, Մեծ փողոց։

ՊՈԼԻՍ

ՅՈՒՍԻՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՐԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԻԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիա Ա Բօրդօ գծով- կանոնաւորապէս բեռնող

Տրապիզոն, Սամսոն և Պաֆում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է ՀԱՆԻԼ որ ապրիլ 22ին Մարսիլիայէն և ապրիլ 29ին Ի. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ. Մէնդրէլ որ ապրիլ 25ին շաբաթ օր պիտի մեկնի։

Ուղղակի Ա արտ ուղիղ գիծ

Նաւագնչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն

ԹԻՆԻՈՒԹ ԲԸՊՈՒԼ

Մոմհանէ փողոց, թիւ 141

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԼԻԼԷՐԷՈՒԼԻ Ա ՄԷՆԷՔՐԻՍԹԻ ԳԾԻ- բեռնող շոգենաւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանորուս	4200	Օսարիս	3000
Տերոս	4000	Նեբթիս	3000
Օսմանի	3000	Բիբա	3000
Ռեսոսդրիս	3250	Ագրանդիք	1700
Թիպս	3250	Լոգիւս	800
Մակասչա	3250	Օլիմպոս	800
Մարիօթիս	3250	Սէսիլ	700

Օսարիս շոգենաւը, նաւապետ Բօլ, Սմիրնոյէն վերադարձաւ և ուրբաթ 25ին շաբաթի օրը ուղղակի Լիվրբուլ պիտի երթայ։

Մէնդրէլ շոգենաւը, նաւապետ Թոմսոն, ուրբաթ 27ին Լիվրբուլէն ուստ կոպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ շոգենաւք չքեղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար

Դիմել առ Ջ. Թ. ՈՒԻԹՕՒ Ա ԸՆԿ.

Մէյտանլըք փողոց, Պոլիս

Տեսչութիւն, Լիվրբուլ

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ Ա ԸՆԿ.

31, Ճէյմս Սթրիթ, Լիվրբուլ

ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՆ

Ընդ հեռ Անդլիոյ, Ի. Պոլսոյ Ա Օրէսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՐՆ ՈՐԴԻՒՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ապպանս	2,000	Լէքանդրա	4,500
Աստէրա	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկա	1,300	Մարսարն	2,500
Պասսանս	3,500	Միլիա	2,000
Պորտարիս	2,200	Նէրոս	2,000
Պրալս	2,000	Օթելլս	3,000
Դէլլրս	2,600	Օրլանս	3,000
Դարլբաս	2,500	Օգրանդա	4,300
Գամէս	2,100	Օգրդ	2,000
Գադրա	2,000	Բասիթիք	1,200
Գոսմ	2,700	Բայերմա	3,200
Տիսս	2,500	Բասադէր	1,700
Տօմիս	1,800	Գիրդ	2,800
Իրաբա	2,600	Լիսպիս	4,400
Տրադս	2,600	Լինայսս	3,200
Ֆայլքօն	800	Լէլլ	3,000
Ֆիսս	1,700	Լօմանս	5,500
Ֆրամինկօ	1,600	Լօմէս	3,500
Կայիէս	5,500	Մալէրս	4,000
Կիդանս	2,200	Մարգս	2,000
Կոզս	800	Մէլիս	2,000
Կրատս	2,200	Մարկնդ	4,300
Հանկս		Թասսս	1,200
Հերս	2,000	Թ. Ռէլլրդ	3,000
Հիսանկս	3,000	Թիկեր	1,300
Հիսպարդ	1,200	Թոլէս	2,800
Ճիսս	2,300	Քասանդ	3,600
Քէլրս	2,000	Եէսս	3,600
Քօնս	2,200	Ջէրա	1,000
Լէս	2,000	Ջէրս	140

Նէրոս շոգենաւն Հալէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով և իւր բեռը պարպելէ յետոյ Օսէա ապահ ուղեւորի։

Բէնալս շոգենաւը, որ այժմ բեռ կառնու ի Հալ, ի մօտոյ պիտի մեկնի ի Պոլիս և անտի յՕսէա։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կը ծախսուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԼՅՈՒՍԻԱՆՏ ԼԱՆՏԻՆԹԷՆ Գործակալ

Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միւլքի խան, Ղալաթիա։

Նաւատաղբ, Պարտնայք Ֆրէտ, Էդլանտ և ընկ. Լիվրբուլ

Գործակալներնէ

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.
Ճիպրալդար, Պ. Պ. Բարվըր Եղբարք
Ալէքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մալդա, Ա. Բամիլիրի.
Շիրա, Ա. Մ. Մաւրոկօրդատոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդոլ և ընկ.

ՖՐԷՏ ԼԻՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ

Ուղ կանոնաւորապէս կը բեռնի Լիվրբուլի Ա Ալեքսանդրիա գծի։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալիսերման	2300	Գայսերան	3700
Ալլասիան	2300	Գլասգեան	3700
Անտալուզեան	2300	Գլասկեան	3700
Ամերիկեան	2300	Իպերիան	3500
Արապիան	3700	Իսլիրիան	3500
Պալարիան	6000	Իսգրիան	3500
Պուլկարիան	6000	Լեսպիան	2200
Քասթելեան	800	Լիվերբուան	2300
Սպարտեան	2000	Լիսպան	800
Տուրոյ	700	Օբերթոյ	700
Լիճիրշան	3700	Բէրսիան	3800
Ֆասպիան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆայլերնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Անգլիոյն շոգենաւը, նաւապետ Ֆրիստիան, Օսէայէն երկուշաբթի օր ամսոյս 20ին աստ կ'սպասի և ուրբաթի Լիվրբուլ հասար վաճառք պիտի ընդունուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն

Կ'ԾԾԵՑՈՒՆ։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԼՅՈՒՍԻԱՆՏ ԼԱՆՏԻՆԹԷՆ Գործակալ

Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միւլքի խան, Ղալաթիա։

Նաւատաղբ, Պարտնայք Ֆրէտ, Էդլանտ և ընկ. Լիվրբուլ

Գործակալներնէ

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.
Ճիպրալդար, Պ. Պ. Բարվըր Եղբարք
Ալէքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մալդա, Ա. Բամիլիրի.
Շիրա, Ա. Մ. Մաւրոկօրդատոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդոլ և ընկ.

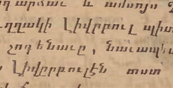

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ, Մէնէրիէրնէրի Ա Օրէսայի գծով կանոնաւորապէս բեռնող

ՇՈԳԵՆԱՒԻ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պէքօ
Աքսարա	2,500	Ռոճլաս
Դիլատիա	2,500	Քրուիշանք
Լաքոնիա	2,500	Ուիլքս
Մասէռանիա	3,500	Մարշ
Բուսիրիա	2,800	Ֆօթերդիլ

Մասէռանիա շոգենաւն ամսոյս 20ին շաբաթի օր Պոմբէյէն աստ պիտի վերադառնայ և Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի։

Ուռուզիա շոգենաւն ամսոյս 10ին Լիվերբուլէն աստ պիտի հասնի և անմիջապէս վերադարձ Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի։

Ընդհանրութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական Երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.

Գործակալք

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ

Ուղ ամսոյ տասի մ'անգամ կը բեռնի Լիվերբուլի Ա Մէնէրիէրնէրի գծի։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ագլաս	3,000	Մարգաքս	2,500
Ալեքսս	3,000	Նանթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բաղդատիա	5,000
Պալպէք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթէք Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սէֆալոնիա	5,000	Սիդնա	4,600
Քարալոնիա	4,700	Սարպիսա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Նամսարիա	3,000
Էմերբրա	2,500	Սիսոն	3,000
Կալիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէսար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Թրինիտատ շոգենաւն Լիվրբուլէն աստ կ'սպասուի մայիս 1ին։

Ստորագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ուրէ նաւատեղեաց համար։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈՒԼԻ Գործակատար

Թիւ 1 Քիւչիք Հաքիզ փաշա խան Ղալաթիա

Ս. Բարօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒԹ